

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Thyboen

Lars Bleeg Hesseldahl,

hans Liv og hans Slægt,

ved *Niels Hedin*, cand. pharm.

LYKKENS FORANDERLIGE STILLING.

Kort Udtog over min 63 Aars¹⁾ Livsstilling. Udgivet og af *L. Hesseldahl* forfattet Tiid efter anden. Boendes i Nykiøbing paa Sielland.

DA IEG I FLERE AAR stedse har vandret som en Tumblebold for Skiæbnen, har ieg paa fleeres Anmodning ladet mig overtale til at bringe et kort Udtog fra mit 70 aarige Livs Omvexlinger²⁾, og da Sandheden i et og alt vil skinne frem, saa kunde det findes iblandt Mueligheder, at samme i enkelte Deele kunde findes lige saa advarende som morende for Læserne. — Det er ikke min Hensigt at smigre eller berømme mine Handlinger, da der har alt for ofte indsneget sig uoverlagte Planer, der dog har haft de redeligste Hensigter til Grund, men desværre alt for ofte er bleven skuffet i mine Forventninger; men hvor er den, der aldrig feiler og altid er den klogeste; dog skal Sandheden være og blive Formaalet for mig og blive den Støtte, som ieg til sidste Øyeblik vil støtte mig ved, og graa Haar, der i flere Aar har bedækket min Isse, skal i Forening med en god Samvittighed bevidne Sandheden. — Ieg berømmer mig ikke af nogen Heltegierninger eller mærkelige Bedrifter; men unægtelig, ved at ieg undertiden giennemlæser disse Blade, bringer det mig dog stedse tilbage i min Erindring og min Fortiids foranderlige Stilling.

Da Kiøbstæderne i Almindelighed er bedst bekiendte, saa vil ieg navngive *Thisted*, beliggende i Thye, 2 Miile sønder for min Fødebye, *Wixøe* kaldet, ved Hanstholmen, hvor ieg er født i en Gaard ved Navn *Hesseldal*³⁾. Min Fader⁴⁾ var i sin Tiid Skipper og tillige Avlsmand; han var

fra det første, ieg kan bringe i min Erindring, ikke af disse man kalder uformuende, da han den Tiid eied Gaarden Hesseldal og Wixøe Sogns Kongetiende og nogle flere smaae Steder i Sognet. — Da ieg Aaret 1805 fyldte mit 11.

Lars Bleeg Hesseldahl

Aar, solgte han Gaarden og de andre smaae Steder⁵⁾ for medelst Alderdom og nogle paafølgende Svagheder og kiøbte igien en Præsteenkesæde og et andet Sted beliggende tæt ved og forenede dem under Et; samme laae 5 Miile syd for Wixøe i en By kaldet *Wiisbye*, hvor han i flere Aar levede lykkelig⁶⁾; han holdt mig flittig i Skole og sparede ikke paa min Opdragelse med Hensyn til den Lærdom, som han formodede skulde bane mig Veien i Fremtiden; men af min uforglemmelige Moder⁷⁾ var ieg, efter hvad ieg kan nu skionne, temmelig kiælent opdraget, som man først skionner, naar man er i en sat Alder. Ieg voxede til, men fattede ikke Fasthed i Bestandig (-hed) til mine Bestemmelser; snart fik ieg Lyst til en Stilling, og lige saa snart forkastede den og troede, at en anden Stilling kunde være bedre. Blot en eneste Lyst, nemlig Handelen, den var alene

den Lyst, der havde haft en levende Aand i mit Hierte, og til at sætte mig i denne Stilling manglede ieg Forskud og forudsaa, at der vilde findes mange Hindringer, om ieg endog udstod mine Læreaar. Det gik nu Aar for Aar tilbage for mine Forældre; det bidrog meget til, at min Fader var vist ikke en dygtig Avlsmand, men havde opofret sig mere for Søen, han var dernæst for gammel, og ieg var for ung til at bestyre noget væsentlig; mine andre ældre Brødre, nemlig 2, havde allerede naaet deres Bestemmelse, min ældste Broder⁸⁾ efter at have været Contorist hos Hrr. Amtmand *Ferslev*⁹⁾ i Thisted blev ansat paa *Frederiksborg* i Sjælland som Opsynsmand ved Stutteriet og døde sammesteds i Aaret 1844, en yngre Broder blev Skomagermester i *Thisted* Aaret 1808, da han havde giennemgaaet Søekrigen fra 1801 og siden 1807 og forud lært Professionen i Aalborg¹⁰⁾. — Ieg forblev hjemme i mine Drengear og drev mine Forældres Avling saa godt, som ieg kunde og forstod, og forskaanedes derved min Fader for at holde en Karl; men endelig for at alt til mine Forældres Undergang skulde blive fuldstændig udgik en Pengeforordning, og om ieg ikke feiler meget i min Erindring, troer ieg, det var i Aaret 1808, hvorved de tabte alt og maatte paa Grund deraf sælge sin lille Gaard og leve af en næsten ubetydelig Aftægt, der blev mine Forældre tilbragt, af de usleste Qvaliteter¹¹⁾. Ieg havde nu ingen længere Tilflugtssted hos mine kiere Forældre, men maatte nu først begynde og prøve, hvad fremmede Huuse gav og antage en nye Løbebane. Min første Udflugt blev nu at tage Tieneste hos en Bonde som Arbeidskarl; thi endskiønt ieg var ung, besad ieg dog temmelig gode Kræfter og Handelag, saa kunde ieg ogsaa svinge min Lee saa godt som den bedste; men det var ikke min Bestemmelse længe at vedblive denne Function; ieg fik derpaa en Condition i min Fødebye *Wixø* i Aaret 1810 hos en Kiøbmand ved Navn *P. Thousig*¹²⁾ og var beskieftiget deels med at holde Bog over hans Handel, deels med at reise paa Landet og giøre Indkiøb af Korn og Fødevarer, som han igien i den daværende Krig med Engeland udskibede til Norge, hvor min Principal og ieg vexelviis skiftede til at reyse med for at

afsætte Varene¹³). I denne Stilling fandt ieg mig tilfreds; men det gode varede kuns kort. Et Par Aar henrandt i denne for mig saa lykkelige Stilling, efter disse 2 Aars Forløb var min gode Principal uheldig og mistede fleere smaae Fartøyer ved fiendtlig Opbringelse, og dernæst vovede han sig for stærk ud med Handelen, saa der ankom flere Vexeler, som han i rette Tiid ikke kunde betale, saa han maatte for at tilfredsstille sine Kreditorer opgive alt under Rettens Behandling og blev yderst fattig; enkelte troede, at det var en falsk Bankerot; men dertil vil Gud og ieg være hans Vidne, at det var en fejl Troe, da ieg kiendte hans hele Handel tilfulde. Ieg maatte nu altsaa forlade dette kiere Sted imod min Villie tillige med min højtelskede Principal og gode Madamme, der før havde været mine Skolekammerater, og i hvis Huus og Omværelse ieg havde tilbagelagt saa mange fornøyelige Timer. — Jeg var nu paa nye ude af min Stilling; ieg henvendte mig derpaa til Hrr. Amtsprovst *Bendix* i *Westervig*¹⁴), hvor ieg efter Overhøring blev antaget som Skolelærer i en By kaldet *Randrup*¹⁵) og i en By kaldet *Handrup*¹⁶) næste Aar; det bemærkes, at den Tiid brugtes Omgangsskole paa Landet, der seenere blev afskaffet. Min Løn var kuns lille; men da ieg havde nogenlunde øvet mig godt i Musikken, saa afbenyttede ieg ogsaa denne Leylighed deels med at lære andre og deels med at spille til Gilder, der indbragte mig meere end heele Lønnen; paa enhver Bondegaard havde Manden forpligtet sig til at holde en Julegilde, for at ieg ogsaa kunde faae den Fortjeneste med Musikken, og for ikke at gaae Glip af at blive stadig afbenyttet, saa sluttede ieg Accord med en Deel Karle i Sognet, at de hver Aar til Paaske skulde betale mig en vis Sum, hvorimod de dansede paa denne Maade frit, indtil Betalingstiden kom, og som en Følge deraf kom ieg til at spille overalt. I denne Stilling forblev ieg et Par Aar; ieg fattede efter den Tiid Lyst til at forandre min Stilling; ieg blev nu anmodet af Hrr. Amtsprovst *Bendix* at gaae paa Seminariet, som den Tiid var i *Snedsted*, hvor ieg før havde tilbragt et Aarstiid i den mindste Skole; Provsten gav mig endogsaa Forhaabning om at blive udlært paa l eller højeste

2 Aar og strax derpaa blive ansat som Kirkesanger og Skolelærer i *Karbye* paa Morsø. — For at tilfredsstille Provsten lovede ieg at gaae paa Seminariet og blev indskreven¹⁷⁾ dertil; men der var dog stedse noget, der mindede mig om, at ieg ved at gaa denne Vey ikke vilde blive lykkelig og ikke fatte stadig Lyst til at være Skolelærer. Ieg tilstaar, at ieg handlede ganske uoverlagt, og ieg var desværre alt for uerfaren til at følge Hr. Provst Bendixes gode og fordeelagtige Tilbud, da ieg troede en Tiid, at Verden skulde bukke for mig; men ieg lærte siden at bukke for Verden. Ieg rejste nu paa Touren efter Snedsted for der at udvide mine Kundskaber til at være den Kald værdig, som var bestemt for min Fremtids Skiæbne; men io nærmere ieg kom Stedet, io kedeligere blev det mig, og Handelsaanden begyndte at stikke mig; tog derfor en forkert Cours efter Seminariet og kiøbte mig et lille Fartøi, som man bruger dær at sejle med paa Liimfjorden for at négocere¹⁸⁾, og endskiønt ieg i mine unge Aar saavel ved undertiiden at fare med min Fader til Norge, som og at seile med smaae Fartøier paa Liimfjorden havde erhvervet mig de Kundskaber, at ieg temmelig godt kunde manœvrere en Baad; men dog var dette Fartøi temmelig stor at regiere alene, hvorpaa ieg leiede mig en Bondekarl; endskiønt han ikke forstod sig paa Seiladsen, hialp ieg mig dog godt dermed. Ieg begav mig nu paa en Seiltour til Wiborg-Kanten til en By kaldet *Kuls*¹⁹⁾. Til dette Sted havde ieg før som Dreng gjort min første Seiltour for fleere Aar tilbage; ieg lod der mit Fartøi tillade med saakaldte sorte Jydepotter, som fabrikeres der i Omegnen og négocerte dermed²⁰⁾; ieg slog nu Seminariet ganske af Hovedet. Denne Reise var heldig for mig, paa min Indladning fortjente ieg 100 Rbd. paa en Tiid af 14 Dage, og da ieg paa min Tilbage-Reise formedelst Modvind og uroligt Veir maatte anløbe *Nykiøbing*s Havn paa Morsøe, solgte ieg der Fartøiet med en Gevinst af 100 Rd. endog med den Forbeholdenhed at maatte afbenytte den i 2de Maaneder. Endskiønt ieg havde fortient Penge, gjorde ieg mig selv mange Bebreidelser; ieg indsaa, at ieg ved denne Udflugt havde paadraget mig mine gode For-

ældres Utilfredshed og Hrr. Amtsprovst Bendixes Vrede, der mente det godt med mig. — Ved min Hjemkomst opstod mange Forhindringer for mig. Amtsprovsten havde formodentlig overtalt Hrr. *Kjer*, Herredsfogden i Wiisbye²¹), til ogsaa at være vreed paa mig, fordi ieg ikke efter hans Bestemmelse havde gaaet paa Seminariet, unægtelig havde han stoer Ret, da han vilde mit Fremtidsvel, óg ieg vilde frastøde mig hans Opmærksomhed, og dernæst var det ham ubekjendt, hvor stoer Utilbøjelighed ieg havde for at blive Skolelærer, da der i denne Stilling maa staae en fast Character i Stadighed, og der hersker kuns sielden Handel og andre livlige Adspredelser, som ieg høyligt trængte til. — Ieg ankrede nu med mit Fartøi ved mit Hjemsted Wiisbye; ieg blev først modtaget af Sognefogden og 2de Mænd, der paa Herredsfogdens Ordre forbød mig at lette Anker eller seile bort, før ieg fik en indrulleret Mand med mig, og da der paa Egnen ingen var indrulleret, da ieg alene var i Søelæget, fordi jeg var født i Wixøe ved Nordhavet²²); ieg blev her paa denne Maade ligesom iaget fra min Eiendom og maatte desaaarsag nødsages til at levere Fartøiet til den kjøbende, og alt blev bragt i Orden. Nu var ieg igjen uden Emploi; Hrr. Herredsfoged *Kjer* i Wiisbye, der var mine Forældres nærmeste Naboe, tilbød mig at komme paa hans Contoir, hvor han enkelte Gange havde afbenyttet mig; men det var nu lige saa stille et Liv som at være Skolelærer og derfor afslog Tilbudet. Ieg var i den Tiid godt kjendt med en Snedker paa Landet, med hvem ieg accorderte mod at blive og opholde mig hos ham, indtil ieg fik en anden Emploi efter mit Ønske, under Navn at staa i Snedkerlære. Ieg forblev hos ham om Somren, indtil ieg havde gjort nøiere Bekjendtskab med Sognets Beboere iblandt andre en Gaardmand ved Navn *Lauritz Poulsen* i *Willerup*²³) i Westerviig Sogn, hvormed ieg blev ligesom fortrolig, og ieg besluttede nu at drage til ham, der vilde indrømme mig Huusværelse samt Pakkehus og Loft til Kornindkjøb og Staldrum til en Hest, samt Kost og Logie i hans iboende Gaard. Dette blev alt bragt i Orden; ieg anlagde straks den der paa Egnen brugelige, skiønt vel muligt uberettigede

Landhandel med hvadsomhelst; det var maaske i og for sig selv ikke saa berettiget efter Lovgivningen, som det burde været; men da ieg havde 4 Miile fra nærmeste Kiøbstad, nemlig Thisted, var der dog noget, der talte for og blev endog anseet som en Nødvendighed og blev muelig af den Aarsag aldrig paatalt, da det var kuns Detailhandel, og det vilde falde alt for tungt, om en Mand skulde reyse 4 Miil frem og 4 Miil tilbage for at forskaffe sig for 4 Skilling Skraatobak etc., ieg gjorde mig endog godt bekiendt i *Aalborg* med Hensyn til min Handelsaffair og derfra erholdt mine fleste Varer og vedblev at holde min Credit ved Liige, saa ieg blot efter kort Tiids Forløb kunde skrive efter Varer, og det blev mig tilsendt med første Skibsleylighed, ieg leverede igien Korn og andre Landets Produkter tilbage for at afbetale min Giæld; ieg blev saaledes ved at formere min Handel dér i Forening med Musikken, som ogsaa ikke indbragte mig lidet; nu kunde ieg igien skionne paa min Lykke og takkede Gud derfor. — Da man i Sognet erfarede, at Lykken føiede sig for mig, blev ieg yndet af alle, og hvor der var en Gilde i Egnen, og ieg ikke var tilstede med min Musik, var Fornøyselsen som halv tabt, og naar ieg ud paa Natten ikke længere fandt Lyst til at spille, saa havde ieg allesteder smaa Eventyrer paa reede Haand, som ieg kunde fortælle med Færdighed, hvorved ieg kunde tilvende mig Selskabets Opmærksomhed; men for ikke at forbigaa det vigtigste i min Tiidshistorie, vil ieg tilføje følgende: — Den før ommeldte Gaardmand, *Lars Poulsen* navnlig, min Huusvert, havde en Pleiedatter ved Navn *Edel Cathrine*, som var en Skionhed og Egnens Yndling; hun fyldte nu sit 14de Aar. Unægtelig indtræffer det ogsaa i denne Alder, at Skionhed, Uskyldighed i Forening med Fornuft og Veltalenhed pryder en Qvinde; vores daglige Samtale med hinanden begyndte nu efterhaanden saaledes, at vi om en kort Tiid betragted hinanden som Søskende og paa en ædeltænkende Maade fortrolige; hun bestyrede min lille Handel i min Fraværelse; naar ieg var ude enten i Anledning af Musikken eller paa Handels Vegne indtraf det ofte, at ieg ikke kom hjem til bestemt Tiid, saa fandtes der Længsel paa begge Sider efter at see og tale med hinanden. Ved

min Hiemkomst fortalte ieg hende, hvad ieg havde udrettet, og hvad der var passeret paa Reisen, hvorpaa hun stedse hørte med Opmærksomhed og bad mig ogsaa undertiden at reportere det, da hun syntes at kunne gjøre mig Fornøjelse ved at gjøre Bemærkninger derover; men hvad der tildrog sig min største Opmærksomhed af Alt var, at hendes Herkomst var og forblev mig i nogle Aar ubekjendt; naar ieg udspurgte hende om hendes Forældre: Ieg har ikke seet dem, siiden ieg var 2 Aar, hvor min Moder forlod mig her hos min Pleiefader og overlod mig ganske til hans Beskyttelse; men ieg troer, mine Forældre er paa *Færøerne*, hvor han nok muelig er Præst, andre Oplysninger formaaer ieg ikke at give dig; ieg forespurgte mig ligeledes ved hendes Pleiefader, hvor ieg ventede lidt mere Underretning, men fik stedse omtrent samme Svar med Tilføyende, at hendes Moder var hans Cousine og var reist med en Præst, som var kaldet dertil, og siden havde han ikke hørt derfra. Ieg maatte med denne Oplysning lade mig nøie, og nu opgav ieg Haabet om videre Oplysning, da ieg troede, at det vilde findes iblandt Umueligheder at faa videre Opdagelse²⁴). — Min Handel blev efterhaanden større, saa ieg kunde regne mig ikke riig, men temmelig velhavende; ieg havde endogsaa en Dag en ikke ubetydelig Held ved en Strandauktion, der holdtes paa en Herregaard, kaldet *Rysensteen*, ikke langt fra *Lemvig*. Skibet var strandet ved *Fjaltringstrand*, og Ladingen bestod af Sukker, Caffé, Allehaande, Peber, Campechetræ etc.²⁵); det var os imidlertid ikke bleven bekjendt, hvad Tiid Auctionen skulde være, hvorfor ieg tog mig en liden Ridetur til *Lemvig* for at blive underrettet om samme. Paa en Miil nær Stedet drog ieg ind paa en Bondegaard paa en Øe, kaldet *Harboør*, hos en Mand, navnlig *Christian Frederichsen*²⁶), en Mand, som ieg kiendte. Ved at berette ham mit Ærinde fortalte han mig, at Auctionen samme Dags Middag tog sin Begyndelse, og at han stoed nu færdig at ride dertil, saa kunde vi gjøre Følgeskab. Ieg blev derved ikke i godt Humeur, da ieg ikke havde berammet mig paa Penge af Betydenhed ligesaalidt som paa Caution, og det var paa et fremmed Sted, hvor ieg naturligviis burde være forsynet (her-) med. Ved at fortælle ham denne Historie

tilbød han uden videre, at han vilde cautionere for 100 Rd., og mueligt han endnu paa Auctionsstedet kunde gjøre mig større Tieneste. Vi kom betiids til Rysensteen, hvor Auctionen skulde holdes; vi henvendte os strax op i Salen til Hrr. Justitsraad, By- og Herredsfoged *Schønau* fra Lemvig²⁷), der skulde holde Auctionen, hvor min Ven Christian Frederichsen fortalte ham, hvad ieg ovenfor havde sagt, hvorpaa Hrr. Justitsraaden paatog sig selv at være min Cautionist for alt, hvad ieg kiøbte, io mere, io bedre; ieg takked og afbenyttede hans gode Tilbud; ieg kiøbte med Held en betydelig Deel havareret Vare og fortiente paa kort Tiid nogle Hundrede Rd. Ieg begyndte desværre nu at stoele for meget paa Lykken og ansaa enhver Held som en Ting, der hørte til Dagens Orden.

Ieg blev nogen Tiid derefter temmelig overrasket, idet ieg en Dag sad hiemme og talte med min Huusvært, L. Poulsen, da en Mand træder ind af Døren og holdt et Brev i Haanden og ved Ankomsten siger han, her har ieg et Brev til Gaardmand L. Poulsen, og den koster 3 Mark i Porto. Bemeldte L. Poulsen, der ikke kunde læse eller skrive og som Følge deraf aldrig holdte eller havde holdt Correspondance med nogen som helst, han var født af fattige Forældre²⁸), men havde deels ved Giftermaalet og deels ved hans Bestræbelser svunget sig op til en temmelig velhavende Mand, men kendte dog ikke til Brevvexling, han blev heel overrasket og svarte Budet, han vilde ikke betale 3 M. for saadan en lille Billet. Da ieg unægtelig blev meget nysgierrig, overtalte ieg ham til at aabne Brevet, han bad mig derpaa at læse og forklare ham Indholden, der var ordret saaledes:

Kiære Fætter!

Da ieg nu efter flere Aars Forløb er kommen til Dannemark fra Færøerne, hvor min Mand har været Præst i 7 Aar og er for faae Aar siden befordret til Præst for Branderup og Rurup Menighed i det slesvigske ved Lygumkloster, og desaarsag ønsker ieg at modtage min Datter Edel Cathrine snarest muelig. Ieg vil ikke aleene betale hendes Reise hertil,

men end være dig meget forbunden for hendes Opdragelse.

Din hengivne Cousine

*M. Sørensen*²⁹⁾,

hendes Moder.

Det var et Tordenslag for mine og Fætterens Øren; ieg indsaae, at ieg sad i en nogenlunde goed næringsdrivende Handel, og min Veninde skulde saa pludselig forlade os. Hendes Pleieforældre, der saavel som ieg stedse elskede hende med største Ømhed, vi kunde ikke saaledes forlade hende, og som allerede i hendes 16de Aar havde til mig bortgivet sit Hierte med hendes Pleieforældres Samtykke, ney, det findes iblandt Umuligheder; vi overlagde Planer, gjorde Indvendinger fra Morgen til Aften; men Resultatet blev dog saaledes, at hun maatte reyse til hendes Forældre; det nærmede sig nu Tiiden til hendes Afreyse. Ieg forestillede mig denne Reyses Besværlighed, omtrent 50 Miile frem og ligeledes tilbage og overlade hende til sig (selv), en smuk 16 Aars Pige, som ikke var vant til at reise især i det iremmede, uden at være i hendes Nærværelse. Ieg blev saavel af hende som af hendes gode Pleyeforældre anmodet om at følge med og ledsage hende, og deres Bønner kunde ieg ikke længere modstaae; ieg havde en Hest og købte en Mage dertil og en Vogn, saa ieg fik mig samlet en temmelig kiøn Eqvipage, saa hvad dette angik kunde vi med Fornøielse reise. Ieg havde forud købt mig omtrent 4 Skippund Uld, som ieg tog med paa Reisen til Forhandling. Reysen gik nu for sig, og vi naaede efter fleere Dages Reise vores Bestemmelsessted og kom til *Branderup*, hvor vi hos hendes Forældre blev godt modtaget; men efter nogle Timers Forløb (faldt) en liden Misforstaaelse ind imellem hendes Forældre og mig, idet ieg sagde til min Forlovede: Ieg kiører i Morgen til *Flensborg* paa Handels Veye og kommer formodentlig igjen om 3 eller 4 Dage, vil Du da gjøre Dig færdig at følge med til Jylland, hvorpaa hun strax svarte Ja! Strax paastod Hrr. Pastor *Sørensen*³⁰⁾, at beholde hende for dem for bestandig og tilegne sig den Ret, som Forældre kan gjøre Krav paa; ieg paastod den Ret, som ieg, hendes Forlovede, kunde fordre, og tillige havde ieg Ordre fra hendes Pleieforældre uden

videre at bringe hende tilbage; min Forlovede paastod, at hun ved hendes Afreyse gav saavel mig som hendes Pleyeforældre en Løfte, som hun aldrig uden Tvang vilde fragaa, nemlig at reyse med mig tilbage igien til Iylland, endog ydermere bestyrkede hun sig ved, at hun aldrig havde haft den Fornøyelse at kiende hendes Forældre før nu, og kunde ikke overtale sig at afvige fra den Pligt, hun skyldte disse, der havde givet hende sin gode Opdragelse. Tingene blev ved denne Forhandling ikke kommen til nogen Resultat. Næste Dag kørte ieg til Flensborg og bad dem at overveie Tingene nøyere i min Fraværelse, endelig ved min Tilbagekomst kom det ommeldte atter paa Bane, og efter lang Drøftelse blev Resultatet, at ieg skulde næste Dag kiøbe mig: en en Miilsvey derfra beliggende Kroe, *Linnetskov*³¹⁾ kaldet, beliggende i en stor Skov imellem *Riibe* og *Lygumkloster*, og endskiønt Pastor Sørensen lovede at være mig behielpelig og holdte hans Løfte saavel med Raad som og med Penge til Terminerne, saa indsaae ieg efter et Aars Forløb ikke at kunne bestaae; ieg indsaa snart, ieg havde votet mig ud paa en glat Iis, hvoraf ieg efter faae Aar ikke selv kunde reede mig ud af uden store Tab; ieg indsaae, at ieg havde kiøbt for dyrt, lige saa vel som ieg vidste, at ieg ikke forstod den Bedrift, som ieg var kommen i, dels med Avlsvæsenet og Brændeviins Brænderie, som Kiøkkenhandel og Kroeri, dernæst ingen troe omgivende om mig. Min Forlovede skulde blive hos hendes Forældre til hendes 20de Aar³²⁾. Ieg maatte nu giøre en Reise til *Tyeland* for at realisere min Handel og bringe mine Sager i Rigtighed; samme blev desværre ogsaa bragt i en daarlig Rigtighed; hvad ieg havde til Gode, maatte ieg for største Deel slaae en Streg over, da mine Debitorer indsaae, ieg skulde forlade dem og Landet og kunde paa denne Maade ikke ved Handel creditere dem meere, og endog bebreidede mig, at ieg ikke kunde sagsøge dem, da det var en uberettiget Handel; men hvad ieg skyldte, maatte ieg betale. Ieg forlod nu Tye og Jylland og tog mine gamle Forældre med mig³³⁾ i Formeening at giøre dem deres Livsdage saa bliide og lykkelige som muelig. Min Fader var gammel og svag og i nogle Aar var sit Syn berøvet. Vi naaede nu

efter flere Dages Reise til Linnetskov, som ieg nu var Eier af, og havde kiøbt med al Besætning saavel ind- som udvendig, intet undtagen, hverken levende eller dødt. Ieg havde ved første Udbetaling blottet mig for Penge, saa ieg siden maatte bygge paa Credit i dette fremmede Land. Fra nu af begyndte Lykkens Stjerne at dale. Ieg var alene om at tænke, ieg skulde holde mange Tienestefolk; min Moder var vel hos mig; men hun var for gammel, og min Fader var ældre og maatte bestandig holde Sengen; ieg var for ung, min Forlovede var yngre. Pastor *Sørensen* hialp mig med Raad og Daad og var en goed Veileder; men han kom kuns enkelte Gange. Min Næringsvey udfordrede mange Penge og mange Reiser; mine Tienestefolk var utroe i min Fraværelse og kuns lidet bedre i min Nærværelse; ieg opdagede mange Feiler, men ved at paatale det, fik ieg almindelig til Svar: Saaledes bruger vi det her i Landet. Ieg saae øyensynligt min Undergang i Møde Dag for Dag, saa ieg kunde nok beregne inden faa Aar at være ruineret; ieg aabenbarede alt for Hrr. Pastor *Sørensen* og min Kiæreste, der beklagede mig, men derimod holdt alt skiult for uvedkommende. Ieg fandt mig sielden og næsten aldrig tilfreds, hvorfor ieg reyste ofte for at adsprede miine Tanker; men altid faldt Veien til min *Triine*, hvor hun talte om vores kiære Fødeland og bringer vores forrige lykkelige Dage i Erindring. Min *Triine* fyldte nu sit 20de Aar, og ieg giftede hende³⁴), skiønt Haabet om goede Udsigter var forbie. Hun var standhaftig og forloed aldrig den, til hvem hun i sit 16de Aar havde givet sit Hierte, uagtet flere Tilbedere indfandt sig hos hende. Hun eiede Naturgaver endog i vores mørkeste Øyeblikke at bringe sig selv og anden i godt Humeur; vi deelte i Enigheed vores Skiæbne, ieg begyndte igien at troe, at Handelen endnu engang skulde indbringe mig min Fortiids Lykke, ieg reiste derpaa til Jylland og kiøbte Kreaturer og solgte samme i Holsten, som der i Eggen er almindelig Brug; men uagtet alle Forsigtighedsregler vilde dog Lykken ogsaa deri nægte mig Bistand; ieg tænkte ved mig selv, at ieg havde hørt Tale om, at der gives en Tiid i Livet for ethvert Menneske, hvori den skal føle sine Besværligheder, og lykkelig er den, hvem det

træffer i sin Mid(del)alder. Men Uheld til min Handel kunde dog ikke opveie med min lykkelige Giftermaal, saa ieg altid havde noget der beroligede mig, og aldrig var min Uheld saa stoer, at vi manglede Livets første Nødvendigheder; mine Handler var ogsaa undertiiden Fare underkastet, da ieg handlede saavel med det kiendte, som disse, hvortil ieg ikke kiendte. — Saaledes erindrer ieg engang, at der strandede et Skib paa *Hvidberg Strand* i *Tyeland*³⁵⁾, der var ladet med Sinkke- (∩: Zink-) plader; ieg gjorde mig bekiendt, hvad Dag Auctionen skulde holdes, ieg kørte dertil og kom til rette Tiid; men da hverken ieg eller nogen iblandt den forsamlede Mængde kiendte, hvortil disse Varer var anvendelige, saa var ieg heldig og købte saa meget, mine Heste kunde trække, og om ieg erindrer rigtig for 200 Rd. Courant. Ieg begav mig dermed paa Reise til Holsten; ved min Hiemkomst reiste ieg til *Lygum-kloster*, hvor ieg tog en af Sinkkepladerne med til en Guldsmed, der var min Ven. Ieg spurgte ham, om han kiendte det; han svarte Ia, det er en Metal, kaldet Spiavter³⁶⁾, og hører til vores Profession, det bruges til Slaglod og koster her 2½ lybsk Skilling pr. Lod paa Apotheket; ieg syntes, det gav mig en Glimt af Haab, da ieg havde kuns givet 2½ lybsk Sk. for pr. ₰; men saadan en Plade kan Du vel knap sælge i hele danske Holsten, ia, vi køber det kuns i Lod- og qvt.-viis, og paa mit Værksted forbruges omtrent 8 Lod om Aaret. Glæden blev til Kiedsommelighed; men dog gik denne Handel efter Ønske; ieg fik det afsat med Fordeel; men efter en Tiids Forløb solgte ieg *Linnetskov*³⁷⁾ med stoer Tab. Min Svigerfader blev omtrent befordret i samme Moment til *Vester Hierting* og *Guldager* Meenighed i Jylland³⁸⁾. Jeg købte mig en Værtshuus i *Tønder*, *Vestergade No. 154*³⁹⁾ og boede der en Tiid, da det generede mig at komme fattig tilbage til mit Fødeland, og tillige formeente ieg at kunne ernære mig der. Ieg anskaffede mig 2de Heste og 1 Vogn for at drive det i Holsten saakaldte Foerværk⁴⁰⁾, der i Forening med min lille Værtshuus og min øvrige Smaahandel vilde blive saa indbringende, at ieg kunde faa min gode Udkomme. Men da ieg lærte Holsteenerne at kiende, tabte ieg Haabet om nogen Fremgang i dette

Land, da de støder gierne enhver dansk Mand fra sig og bestræber sig for at forfølge den Fremmede. — Det første Aar gik det ganske godt paa Grund af et besynderlig Tilskikkelse; dette skeete saaledes: Ieg fik en fra *Riibe* afsat Procurator i Logie ved Navn *Poulsen*⁴¹⁾; han var uden Familie, og da han var barnfødt i *Linnetaard* ved mit før iboende Linnetskøvs Kroe, og medens ieg boede sidstnævnte Sted havde ieg hans Faders Gaard at driive et Aarstiid, efter at den var opgivet under Rettens Behandling⁴²⁾, og ved denne Leilighed søgte hinandens Bekiendtskab; efter at han havde gjort en Reise paa Vestindien for at søge sin Lykke, mislykkedes det ham og kom med uforrettet Sag tilbage. Han opsøgte mig nu i Tønder og logerede hos mig, uden at vide selv eller forklare mig, hvad han tænkte at foretage sig. Han foretog sig en Reyse til *Øen Syllt*, beliggende i Vesterhavet, hvor der paa *Øen* existerer en saakaldt Fuglekøie, og hvor der i 3 Maaneder fanges næsten utallige Graaeænder, Smøen⁴³⁾ og Ærtlinger⁴⁴⁾; han accorderte og modtog dette Aar, hvad de fangede, imod at de skulde levere samme hveranden Dag i Tønder i min Boepæl. Dernæst kom vi senere til Accord, at ieg skulde køre med ham og de omtalte Ænder den heele Tiid imod en Betaling af 2 Specier daglig og frie Fortæring for mig og mine Heste: Den første Maanedstiid var vores Tour paa *Flensborg*, hvor vi logerede hver anden Nat og i Tønder hver anden Nat for at afhente Transporten. Da der nu efter en Tiid ikke længere kunde findes Afsætning der, maatte ieg undertiiden forandre Cours og reyse til Als, nemlig *Sønderborg* og *Augustenborg* for at faae Afsætning, ia endog til *Gravensteen*, *Aabenraa*, *Haderslev* etc. Da de 3 Maaneder var forbie, hørte denne Kjøretour op; ieg solgte derpaa Hestene. Efter min og min Kones Samtykke købte ieg mig endeel Manufactuurvarer, hvormed ieg reyste ikke aleene i Omegnen af Tønder, men ogsaa undertiiden over Toldgrænsen, saa ieg bestandig var i Beskæftigelse med Handelen. Ieg medbragte ogsaa endeel forarbejdet Sølvtoyg, som ieg lod forarbejde hos gamle Guldsmede, der sad uden Næringsvey. Uagtet alle mine Bestræbelser gik det dog tilbage, og ieg kunde indsee, at mine Bestræbelser vare frugtesløse.

Ieg solgte nu mit Sted uden Fordeel og fik kun lidet tilovers af min Formue; ieg tænkte ofte, om der ikke paa en eller anden Maade kunde gives en Leylighed til Jylland, hvortil ieg kunde flytte, da ieg syntes, ligesom Lykken havde nægtet mig sin Bistand. Det(te) nærmede sig Flytte-tiiden, og ingen Leylighed indtraf til Jylland; ieg maatte nu leye mig et Par Værelser i en Bondegaard kaldet *Torden-skov*⁴⁵⁾ ved Lygumkloster, og ieg vedblev at driive min lille Handel der paa Landet som sædvanlig, og derved ernærede ieg mig nogenlunde, saa ieg ved Hiælp af min Kones sparsomlige Huusholdning og ved Musikken til Gilder der i Omegnen, hvortil ieg blev anmodet af Stadsmusikanter *Rode*⁴⁶⁾ i *Lygumkloster*, der ogsaa var mig til Nytte. Mine Forældre var nu for lang Tiid tilbage døde⁴⁷⁾, og vi havde kuns et Barn, født i Linnetskov⁴⁸⁾. Vi vandrede i nogle Aar næsten som en Tumlebold for Skiæbnen og maatte for stedse boe til Leye. Da vi nu begge længtes efter Jylland og dernæst for ikke bestandig at see Linnetskov, der lae 1 Miil derfra og stadig være Øienvidner til, at andre skulde binde Neeg paa de Agre, der var giødet med vores Sved, saa besluttede vi at forlade Holsten, hvor vi var ligesom bleven stifmoderlig behandlet og troede, at der engang endnu i Livet maatte gives en Forandring til det bedre. Ieg leyede derpaa en Vogn for at bringe os til den Plads, vi havde bestemt, nemlig *Skive* i Jylland, hvor vi paa 20 Miiles Distance ingen kiendte. Ieg medbragte det allernødvendigste Boehave samt en høyst frugtsommelig Kone⁴⁹⁾ og et 3aars Barn. Vi fortsatte nu Reysen i 5 paa hinanden følgende Dage, til vi naaede Kiøbstaden *Skive* i Jylland⁵⁰⁾. Ieg, saavel som enhver vil indrømme mig, at dette var et urigtig og uoverlagt Plan og et farlig Lotterispil; men naar Gud er med os, hvo kan da være imod os.

Noter.

¹ og ²) Livsskildringen synes at være skreven i Hesseldahls seneste Leveaar, paabegyndt omkring 1857. Naar han omtaler „sit 70aarige Livs Omvexlinger“, maa denne Vending opfattes som Udtryk for et noget afrundet Tidsmaal, han døde i sin Alders 68te Aar (se Stamtavlen).

³) Lars Bleeg Hesseldahl, vor Hovedperson, er døbt i Vigsø Kirke

den 9de Juli 1794 (se Stamtavlen); blandt Faddere ved hans Daab nævnes Jomfru Karen Bleeg og velædle Provstinde Hvass. Denne Provstinde Hvass hed *Sophie Cathrine Dyssel*, var født 1751 som Datter af Borgmester i Viborg, Etatsraad Arnold C. Dyssel og Hustru, Maren Grotum Holst og ægtede den 13de Oktober 1789 som dennes 2den Hustru Sognepræst til Nors og Tved, tidligere til Snedsted, Provst Anders Eriksen Hvass.

4) Niels Christensen Hesseldahl (se Stamtavlen).

5) I „Aagaard: Beskrivelse over Thy, 1802“ er Hesseldal den eneste Ejendom i Vigsø, der nævnes særskilt som større Gaard i Sognet. Hesseldal havde paa den Tid, vor Hovedperson Lars Bleeg Hesseldahl blev født, været i Slægtens Eje i over 50 Aar og gaaet i Arv i alle Tilfælde een Gang fra Fader til Søn (se Stamtavlen); men allerede inden Aarhundredskiftet begynder den daværende Ejer af Gaarden, vor Hovedpersons Fader, Niels Christensen Hesseldahl, at sælge bort af Ejendommen. Af Skøde- og Panteregistrene fra hin Tid fremgaar det, at 11te Oktober 1796 sælger Niels Hesseldahl til Peder Krogh i Vigsø Halvparten af „det store Pakhus i Vixø“, 9 $\frac{1}{2}$ Fag, for 230 Rd. Man kan af dette Ejerskifte slutte sig til, som ogsaa Sønnen bekræfter, at Niels Hesseldahls Virksomhed, i alle Tilfælde i hans yngre Aar, som Skipper og Skudehandler paa Norge har været ikke helt ubetydelig. I Folketællingslisterne fra 1787 og senere fra 1801 kalder Niels Hesseldahl sig Bonde og Gaardbesidder; men ved sin ældste Søns, Chresten Nielsen Hesseldahls Død i Frederiksborg Nyhuse (se Stamtavlen) benævnes denne som Søn af Skipper Niels Hesseldahl. To Aar efter Salget af Pakhuset sælger Niels Hesseldahl den 18de Juni 1798 (læst den 29de Januar 1811) til Chresten Madsen Hundborg et Hus i Vigsø, „Rolighed“, af Htk. 2 Skp., 1 Fdk., 2 $\frac{1}{2}$ Alb. for 380 Rd., den 17de Juni 1803 til Anders Erichsen i Bjerre et Sted i Bjerre af Htk. 6 Skp., 2 Fdk., for 315 Rd. Courant, den 17de Juni 1806 til Peder Christensen Wotborg i Wotborg dennes hidtil iboende Fæstehus af Htk. 6 Skp., 2 Alb., for 400 Rd. Courant. Faa Dage efter, den 25de Juni 1806, afhændes Hovedejendommen, idet *Jens Ovesen* i Ræhr køber Gaarden Hesseldal af Htk. 3 Td., 2 Fdk., $\frac{1}{2}$ Alb. (dog med Undtagelse af „Eskildseng“ af Htk. 2 Fdk., $1\frac{3}{4}$ Alb.) samt den til Gaarden hørende Vigsø Sogns Kongekorntiende af Htk. 9 Td. — alt for 3200 Rd. (læst den 22de Juni 1813). Niels Christensen Hesseldahl siger sig herefter boende i Visby Sogn, og han sælger herfra i 1810, den 19de Juni, til Hans Mygind, Stedet Bruunberg i Vigsø af Htk. 1 Skp., 2 Fdk., 2 Alb. for 345 Rd.; men dette Sted maa Niels Hesseldahl have overtaget igen; thi den 4de November 1812 sælger han det til Peder Bjerregaard for 1540 Rd. Courant. Den nye Ejer af Hesseldal i Vigsø, Jens Ovesen fra Ræhr, var i 1803 bleven gift med Martha Brix, en Datter af Jeppe Mogensen Brix i Glæde i Lild Sogn, og fra dette Ægtepar nedstammer *en yngre Slægt* med Navnet *Hesseldahl*. Af Ægteparrets 6 Børn skal her nævnes Kaptajn Jørgen Jensen Hesseldal og Toldassistent Jens Brix Hesseldahl.

6) Den 2den Maj 1806, knapt et Par Maaneder før Niels Hesseldahl sælger Hesseldal i Vigsø, køber han i Visby, Hassing Herred af Pastor

Bays Enke s.stds. (læst den 7de April 1808), for 850 Rd. et Sted af Htk. 1 Td., 1 Skp., 2 Fdk., $1\frac{1}{3}$ Alb.; hertil føjer han ifølge Skøde af 16de Juni 1808 en Parcel af Peder Siigs Gaard s.stds. af Htk. 1 Skp., $\frac{1}{6}$ Alb., og ifølge Kontrakt af 19de Juni 1809 et Sted købt fra Jens Skriver s.stds. af Htk. 1 Td., 3 Skp., 1 Fdk., 1 Alb. Paa denne Ejendom lever Niels Hesseldahl og hans Hustru i 9 Aar. Pastor Bays Enke hed *Karen Margrethe Billeschou*; hun havde været gift med Sognepræsten til Visby og Heltborg Ole Abrahamsen Bay, der var født i København den 20de Marts 1738, og som døde i Visby den 6te August 1799. (Wiberg: Præstehistorie).

7) Anne Larsdatter (se Stamtavlen).

8) Chresten Nielsen Hesseldahl (se Stamtavlen).

9) *Niels Ferslev* til Frisholt, Bataillonschef ved Landeværnet, Kammerraad og Landvæsenskommissær, den 4de September 1793 Amtmand over Dueholm, Ørum og Vestervig Amter, det senere Thisted Amt, død den 29de Juni 1803. (J. Bloch: Danske Amtmænd).

10) Anders Nielsen Hesseldahl (se Stamtavlen).

11) Aaret 1808 maa være en Fejlhuskning fra L. B. Hesseldahls Side; dette Aar synes ikke i nogen særlig Grad at have været kritisk for Bønderne eller at have medført Omvæltninger i nord- og vestjyske Samfundsforhold. Niels Hesseldahl afhænder hverken sin Ejendom i Visby eller gaar paa Aftægt i 1808; det gør han først i 1815. Det vanskelige Aar, der knækkede saa mange herhjemme, og som Sønnen har bidt Mærke i, har for Niels Hesseldahl som for alle hans Lidelsesfæller sikkert været 1813 og ikke 1808. Af Skøde- og Panteregistrene fremgaar, at Niels Hesseldahl overdrager til *Peder Sørensen* a Karby saavel Præstenkesædet som Parcellen af Peder Siigs og Stedet af Jens Skrivers, alt for en Sum af ca. 1333 Rbd. N. V., og blandt Betingelserne er den, som L. B. Hesseldahl anfører, at Køberen opfylder Kontrakten med Niels Hesseldahl om „min og Hustrues Aftægt“. Denne Overdragelse er dateret den 28de Juni 1815 (jfr. Note 6).

12) *Peder Thousig* var Aaret i Forvejen, den 22de December 1809 i Vigsø bleven viet til Pigen Anne Larsdatter Skjelsgaard. Ægteparret boede i den vestligste Gaard i Vigsø, en anselig toetages Bindingsværksgaard, hvorfra han drev en betydelig Handel og var vel nok den mest ansete Købmand og Skudehandler i Byen. *Anne Skjelsgaard* var døbt i Vigsø den 16de November 1788, Datter af Skipper i Vigsø, Lars Christian Skjelsgaard og Hustru Margrethe Søe og Søster til Kaperkaptajn Peder Larsen Skjelsgaard, døbt i Vigsø den 20de Juni 1784, (om ham se Kay Larsen: Danmarks Kapervæsen, pag. 78).

13) Om det rige Handelsliv, der rørte sig i Vigsø i Begyndelsen af forrige Aarhundrede, om Travlheden ved Stranden, i Pakhusene, om Færdselen paa Vejene mellem Vigsø og Thisted, dengang da i Aarene 1812—13 Vareudvekslingen mellem Nordvestjylland og Norge over Vigsø var paa sit højeste, om den raa og frodige købslaaen endvidere, hos Peder Thousig eller hos Ole Damgaard — Ole Gaas — i hvis Boder man formelig vadede i Alenkram, Kattuner og Sirtser henslængte paa de skidne

Lergulve og om — det store Krak, se en Artikel i Thisted Amtsavis 1873, No. 239, betitlet: Thyland omkring ved 1814. Om Skudefart se Aagaard: Beskrivelse over Thy, 1802, og Saml. til jysk Hist. og Topogr. 3 R. 1 B.

14) *Peter Christian Bendix* blev 1799 Sognepræst til Vestervig og Agger; fra 1812 tillige Amtsprovst for Refs samt Sønder og Nørre Herreder paa Mors.

15 og 16) Nogen Tilkendegivelse heraf synes ikke at være tilført Protokollen for Thisted søndre Amtsprovsti i Aarene omkring 1812—13.

17) Navnet Hesseldahl findes hverken i Journal eller Elevfortegnelse for Aarene omkring 1815 i det fra Snedsted Seminarium til Ranum Seminarium afgivne Arkiv.

18) Her nærmest at prange, „sjakre“. Négoce (længere henne): „Kram“.

19) Kvols.

20) Om Krejlerlivet se Saml. til jysk Hist. og Topogr. 2 R., 1 B. samt Thisted Amts Aarvog 1910 pag. 85 og 1920 pag. 165.

21) „Hr. Kjer, Herredsfogden i Wiisbye“ (længere henne: „Hr. Herredsfoged Kjer i Wiisbye“) maa være en Mystifikation eller bero paa en Sammenblanding af to Ting. Naar Aagaard i sin Beskrivelse over Thy, 1802, skriver om Vestergaard i Visby, den største Gaard i Sognet, af Htk. 10 Td., 7 Skp., 2 Fdk. og med Vindmølle tæt ved, at denne Gaard beboes af den nuværende Herredsfoged, der tillige er Herredsskriver for de to sydlige Herreder, saa maa denne Aagaards Henviisning gaa paa Kiærs Svigerfader, Høyer, der paa denne Tid netop er Herredsfoged og Skriver i Hassing og Refs Herreder — og ikke paa Kiær. *Lauritz Pedersen Høyer* var Herredsfoged og Skriver i Hassing og Refs Herreder fra 1766 til 1818, tillige Birkedommer og Skriver i Vestervig Birk 1767 til 1800 (som ved Reskript af 14de Januar 1800 inddrages under Hassing og Refs Herreder); død den 5te Oktober 1818. *Hans Schandorph Kiær*, døbt i Snedsted den 17de December 1775 som Søn af Degnen Jens Kiær og Hustru Bodil Sophie Nielsdatter, døde paa Selbjerggaard i Tømmerby den 27de Juli 1833. Han ægtede i Visby den 27de Juni 1801 Elisabeth Høyer, døbt i Visby den 30te Decbr. 1785, død paa Selbjerggaard den 21de Juli 1867, Datter af Herredsfoged Lauritz Høyer og Hustru Johanne Kirstine Listo. Kiær boede i 1801 paa sin Svigerfaders Gaard, Vestergaard i Visby — assisterede sandsynligvis Svigerfaderen i dennes Skrivestue — 1826 udnævntes han til Foged og Skriver i Øster og Vester Han Herreder; han kaldes ved denne Udnævnelse „Kystbefalingsmand“; at han ikke har haft Herredsfogedembede eller andet kgl. Embede før 1826 bestyrkes yderligere derved, at han først i det følgende Aar, 1827, gør Indskud i Enkekassen som kgl. Embedsmand. I 1827 købte Kiær Tanderupgaard og entledigedes i Naade den 6te Juli 1831.

22) Denne noget uklare Passus maa, med Henblik paa at Beboerne paa Vestkystens Handelspladser — og Hesseldahl altsaa som født Vigsømand — i hine Krigsaar var indrullerede i Sølægdet, forstaas paa den Maade, at Hesseldahl har haft om Bord med sig en Mand af Landmillitsen

og at Øvrigheden i Visby — om med Rette eller „fordi Hr. Kjer var vred paa“ Hesseldahl — har forlangt, at denne skulde have en Mand med sig, der som Hesseldahl selv var indrulleret i Sølægdet. Værnepligtige af Landmilitsen maatte forøvrigt i Krigsaarene ikke forlade deres Hjemsted uden Tilladelse.

23) *Laurids* — eller *Lars* — *Poulsen* i Villerup var gift 1. G. med Enken Johanne Jensdatter, gift 2. G. den 30te Juli 1808 med Pigen Karen Christensdatter fra Handrup.

24) Edel Cathrine var født i Holstebro 4de Juli 1800 som Datter af Mariane Sørensdatter fra Thisted og udlagt Barnefader Jens Peter Sørensen Møller af Holstebro; han, der benævnes Snedkerdreng, var saa uformuende, at han ikke kunde betale Lejermaalsbøde, 24 Skilling, som hans Fader, Vægter Søren Henriksen, betalte. Edel Cathrine blev konfirm. i Vestervig Kirke 1ste Sønd. e. Paaske 1817.

25) Ifølge Skodborg og Vandfuld Herreders Auktionsprotokol afholdtes Tirsdagen den 6te April 1819 Strandingsauktion paa Ryssensten i Bøvling Sogn over den fra det paa Fjaltring Strand indstrandede prøjsiske Skib Carl Edward bjergede Ladning, bestaaende af Kaffeboenner, Peber, Allehaande, Nelliker, Kanelbark, Kanelfrø, Rom i Fade, samt en Del Farvetræ. Dagen efter fortsattes Auktionen paa Stranden over Skibsvraget.

26) Hverken i Folketællingslisten for 1801 eller for 1834 findes der nogen Christian Frederiksen i Harbøre Sogn, Vandfuld Herred.

27) *Frederik Christian Schönau* blev 1802 Byfoged i Lemvig samt Herredsfoged i Skodborg og Vandfuld Herreder, under Krigen med Engländerne tillige Overbefalingsmand ved Kystmilitsen.

28) Se Note 23.

29) „M. Sørensen“ er altsaa identisk med Mariane Sørensdatter, Edels Moder, nu gift med Sognepræst til Branderup Peter Sørensen (se Note 24 og 30). Det er ikke lykkedes, trods al Umage, at konstatere noget om hendes Herkomst. At hun angives at være fra Thisted, skyldes sikkert kun, at hun har opholdt sig her en kortere Tid og været knyttet til Familien Rosenberg, med hvilket Navn hun efter sit Ægteskab nævnes. Thisted Kirkebøger indeholder intet om hende, det samme er Tilfældet med Hvidbjerg (Thyholm) Kirkebog; men en meget mærkelig Attest fra den daværende Præst beretter paa Grundlag af Forespørgsel hos ældre Folk, „at Maren Sørensdatter Rosenberg, nu gift med Pastor Sørensen i Guldager er født i Hvidbjerg Anno 1775 i Efterhøstens Tid“. Hun døde paa Kolding Nørremark den 13de April 1868, omkring 90 Aar gl.

30) Peter Sørensen, født paa Hevringholm, Vivild Sogn, Sønderhald Herred, den 16de April 1780, døbt den 21de Maj, død paa Horsted Mark, Højen Sogn, Jerlev Herred, den 28de Oktober 1876 (se Note 73), var Søn af Forpagter, senere Ejer af Hevringholm, Laurids Sørensen, og Hustru Maren Jensdatter Wad. Peter var den ene af mindst 12 Søskende, hvoraf i hvert Fald de 4 fra Tid til anden havde Tilknytning til Thisted Amt. Ældst af disse 4 var *Anders Sørensen*, en Tid lang Forvalter hos Justitsraad Fønss paa Todbøl, senere Ejer af Øland i Harring Sogn, den han mageskiftede med Irup, som ejedes af hans Svigerfader

Anders Stigaard. Anders Sørensen paa Irup blev Stamfader til en udbredt Slægt af hvilken 4 Generationer, Søn efter Søn, arvtog Irup, der endnu er i Slægtens Eje. En yngre Broder til Anders var *Søren Sørensen*, der en Tid lang var Amtsforvalter i Thisted og som saadan havde Bopæl og Amtsstue i Dr. Sagers Gaard paa Storegade. *Niels Sørensen*, en tredje Broder, ejede omkring ved 1814 Hindsels i Hvidbjerg Sogn — og endelig var der *Peter Sørensen*. Denne fik sin første Uddannelse hjemme paa Hevringholm af Informatoren, Student Rasmus Haslev. Efter at Peter Sørensen i 1802, den 28de Oktober, havde afsluttet sin Embedseksamen, træffer vi ham i de første Maaneder af 1803 som Informator for Hr. Lillelunds Børn paa Ørndrup i Karby Sogn, Mors. I de $\frac{5}{4}$ Aar, han opholder sig her, assisterer han lejlighedsvis Provst Obel i Karby med at prædike i dennes 3 Kirker (Karby, Hvidbjerg og Redsted), og Provsten forsyner den unge Theolog med den smukkeste Anbefalingskrivelse, de bedste Ønsker, dateret Karby Præstegaard den 27de Maj 1804. I Slutningen af samme Aar er Peter Sørensen flyttet over mod sin Hjemstavn, Djursland, og er nu Informator paa Lykkesholm i Lyngby Sogn for Otto Christoffer Mønstedts Børn. I 1807 faar Peter Sørensen sit første Præsteembede, idet han under 18de December s. Aar kaldes til Præst for Norderøernes Præstegæld under Færøerne med Hovedkirke paa Viderø og Bolig i Ønagjerdi. Hvorhenne han har truffet sin Husholderske, sin senere Hustru, Mariane Sørensdatter (se forrige Note), der efter eget Udsagn, i sit, her i Hesseldahls Biografi citerede Brev, har været med Præsten i det fjerne Embede i flere Aar, (medens hun lader Laurids Poulsen i Villerup tage sig af hendes lille Datter) ved vi ikke. Det synes godtgjort, at Peter Sørensen gennem Aarene vedblev at staa i Forbindelse med Irup, om end med Tiden sjældnere og sjældnere, og det er vel troligt, at han her har gjort Bekendtskab med denne Thylands ferme Datter, Mariane. Holder vi os til Brevet i Hesseldahls Biografi, og jævnfører vi Indholdet af dette med de personalhistoriske Optegnelser, som Charles Sørensen offentliggør om sin Grandonkel Peter Sørensen i Saml. til jysk Historie og Topografi X, pag. 117, og hvori anføres som Kuriosum, at Mariane paa Færøerne af Befolkningen kaldtes „Maren Jyske“, synes det at være i sin Orden, at Mariane Sørensdatter har været med Præsten paa Norderøerne, et Forhold man har draget i Tvivl. Af mindre Værdi som Bevis for vor Antagelse er det maaske, at vor Mariane Sørensdatter af Personer, der staa den Sørensenke Slægt nær, anses for at være identisk med en, i den saa sent som 1881 i Embedet beroende, nu forsvundne Kirkebog for Viderø fra Aar 1810, anført Maren Sørensdatter, der den 2den Februar s. Aar i Viderø Kirke fik døbt sit i Ønagjerdi den 26de Januar fødte uægte Pigebarn. Kirkebog fra den Tid mangler som sagt nu, og alle Protokoller og Registre fra Landfogdens Arkiv fra hine Aar er forlængst tilintetgjorte; intet Bevis kan præsteres paa vedkommendes Identitet, vi har kun Gisningen tilbage. Pastor Peter Sørensen sørgede for Menigheden paa Færøerne i godt 6 Aar, idet han den 3dje Januar 1814 blev kaldet til Branderup i det tørningehnske Provsti. Han maa imidlertid før den Tid have været hjemme; thi den

Iste Januar 1813 træffer vi ham i Thisted, i hvis Kirke han da forretter Vielsen af sin Broder, Hr. Amtsforvalteren, til dennes Kusine, Jomfru *Ingeborg Wad*, ved hvilken Handling D'Hrr. *Anders Sørensen* til Irup og *Jens Wad* til Ullerupgaard er Forlovere. Peter Sørensen underskriver sig her i Thisted Kirkebog som Sognepræst til Norderøernes Sognekald; han er vel hernelde og andrage om Forflyttelse og søge nyt Embede. Iøvrigt fratraadte Peter Sørensen sit Embede paa Færøerne i god Forstaaelse med sin Menighed. „Dog vidnes det af alles Mund, Enden var god af Hjertens Grund“, staar der i et færøisk Opus, kaldet „Norderøernes Præstevise“; men Formen, hvori Visen er affattet, tyder jo rigtignok paa, at Forholdet ikke altid var saa godt. Peter Sørensen skal have været en streng Bodsprædikant heroppe og gjort kraftig Indsigelse fra Prædikestolen i Viderø Kirke mod, at man sløsede med Ydelse af Gavesøjd etc. Om Peter Sørensen se endvidere Noterne 38, 64 og 73.

31) Af Skøde- og Pantebøgerne fremgaar det, at Niels Andersen Heitmann i Lindet Kro (=: Linnetskov Kro) ved Kontrakt af 18de November 1819, læst 6te December s. Aar, har solgt Lindet Kro til Lars Hesseldahl af Visby for 3120 Rd. Sølv.

32) Af en Tilførsel af 29de December 1868 til Kolding Købstads Skifteprotokol i Anledning af Mariane Sørensdatter Rosenbergs Død, (se Note 29 nederst) fremgaar det, at afdødes Datter, Edel Cathrine (Trine) Sørensen før Moderens Ægteskab havde været hos Lars Poulsen i Villerup ved Thisted. Et Par Aar efter, at afdøde havde indgaaet Ægteskab med Pastor Sørensen, fik denne Besked om Barnets Eksistens, og Barnet kom nu til Moderen, der da boede i Branderup.

33) Se Note 52.

34) Parret er viet i Arrild Kirke, Hviding Herred, den 18de Oktober 1820.

35) Ifølge Hassing Herreds Auktionsprotokol indstrandede den 18de August 1821 paa Hvidbjerg vesten Aa Strand et Skib fra Swinemünde ført af Kaptajn Spann. Strandingsauktionen afholdtes paa Stedet den 31te August s. Aar og siden den 8de Oktober. Ved denne Lejlighed er anført i Protokollen, at Skibsladningen for en Del bestaar af Zink.

36) Spiavter, gammelt Handelsnavn for Zink (jfr.: J. J. Berzelius's Lærebog i Chemi, 1836: „I Handelen er dette Metal (Zink) tidligere blevet kaldt Spiavter“).

37) (Jfr. Note 31). Lindet Kro blev af L. B. Hesseldahl opgivet til Konkurs og derefter ved offentlig Auktion af 27de November 1822, læst 19de Maj 1823, solgt til Boy Peter Carstensen af Kravlund i Tinglev Sogn. Salgssummen af Kro og Landeri var 984 Rd. Sølv.

38) Pastor Peter Sørensen kaldes til Guldager Menighed den 23de Maj 1821. Af Embedets Liber daticus fremgaar det, at Peter Sørensen med store Bekostninger har istandsat Præstegaardens Bygninger, hvoraf det vestre Hus var faldefærdigt; han tog sig med Styrke af Sognets Fattig- og Skolevæsen, som han ved sin Tiltrædelse i Embedet forefandt i største Uorden, han indhegnede Præstegaardens Have og lod den beplante med Træer, lod alle Værelserne i Beboelseslejligheden forskønne

med Malning o. s. v. Fra sit tidligere Embede i Branderup, hvortil Pastor Sørensen kaldedes den 3dje Januar 1814, erindres han som en streng, men dygtig Mand, der især stod som Forbilledet blandt Befolkningen paa Agerdyrkningens Omraade. Han skal her have haft i Sinde at bygge en ny Præstegaard syd for Branderup Kirke og i den Hensigt ladet slæbe sammen en stor Mængde svære Kampesten. (Meddelt af Pastor Andersen i Agerskov i 1915).

³⁹⁾ Ifølge Kontrakt af 28de Maj 1822, læst 14de November s. Aar, køber Lars Hesseldahl det Peter Hansen af Tønder By tilhørende, i Stadens Sydvest-Kvarter beliggende Hus, Vestergade No. 154, med tilhørende Stald, „mit erd-, mauer-, nit- und nagelfesten Gengestände“, for en Købesum af 448 Rigsbankdaler Sølv.

⁴⁰⁾ Forværk (højtysk: Fuhrwerk) = Køretøj. At drive Forværk er endnu i Sønderjylland et almindeligt Udtryk for at drive Vognmandsforretning eller for at være Vognmand. (Feilberg: Ordbog over jyske Almuesmaal).

⁴¹⁾ *Christian Poulsen (Locher)*, født i Lindet den 27de Marts 1792, Søn af Ulrik Caspersen dersteds (Arrild Kb.), exam. juris., forhen Prøveprokurator, konstitueret Toldbetjent, Privatlærer, nød sidst Forplejning af det offentlige paa Sygestuen. Død den 22de September 1848 i Fredericia, 56 Aar gammel. (Fredericia Trinitatis Kb.).

⁴²⁾ Om den gamle Lindetgaard oplyser Skøde- og Pantebøgerne intet. Det fremgaar, at Samuel P. Møller i 1854 har solgt en Del Landerier til Anders Fogh, som herpaa har oprettet en ny Lindetgaard, denne er atter i senere Tid udstykket og Bygningerne nedrevne.

⁴³⁾ Smjen' (østfrisisk: Smeent, nederlandsk: Smient, vestfrisisk: Smj(e)unt, tysk: Schmünte) = Pibeand (Anas penelope, L.), (Boy P. Møller: Søl'ring urterbok, 1916). „Smænd“ er i Øjeblikket det gængse Navn paa Fanø for Pibeand.

⁴⁴⁾ Ærtlinger, enten lig Atlinger (Anas qverqvedula, L.) og i denne Betydning anvendt som Betegnelse for de Tusinder af Krikænder (Anas crecca, L.), der aarligt fanges i Køjerne, og fra hvilke Atlingen som Art (den fanges enkeltvis her imellem) ikke skelnes af Køjemændene — eller et Diminutiv af Ært: Ærtlinger lig „Smaaænder“.

⁴⁵⁾ Tordenskov, egentlig Tornskov, Gaard i Nørre Løgum Sogn ved Landevejen mellem Arrild og Løgumkloster.

⁴⁶⁾ *Peter Petersen Rohde*, født ca. 1794, angives i Folketællingen for Løgumkloster 1835 for at være „Amts und Flecken Musikus“.

⁴⁷⁾ Se Note 52.

⁴⁸⁾ Mariane (se Stamtavlen); hendes Daab konfirm. i Arrild Kirke 12te Søndag efter Trinit., den 9de September 1821.

⁴⁹⁾ I Skive nedkom Edel Cathrine Hesseldahl den 21de Januar 1825 med en Datter, der ved Daaben fik Navnet Nicoline Margrethe.

⁵⁰⁾ I Tilgangslisten i Skive Kirkebog angives Ægteparret Hesseldahl at være ankommet fra Arrild Sogn, Haderslebhuus Amt, Hviding Herred.

(Fortsat fra Side 17.)

VI HOLDT PAA SKIVE TORV⁵¹) om Natten, da alle var gaaet til Seng(s) og kiendte ikke, hvor vi skulde faae Huuslye Natten over. Medens Vognen holdt, gik ieg lidt omkring i denne fremmede Bye for at opdage, om ingensteds var Lys (var) at opdage. Endelig fik ieg Øye paa et dunkel Lys; ieg ilede dertil, da Dørene ikke vare tillaasede; ieg erfarede, at det var en Vognmand dér boede og var nylig kommen hjem fra en Reyse, men ved at søge Hvile havde forglemt at slukke Lyset. Ieg bad om Herberg, der ikke blev mig nægtet; ieg afhentede Vognen og dens Besætning, vi kom ind i en skikkelig Værelse, hvor vi blev godt modtaget; efter at ieg havde spiist, betalte ieg Kudsken for Reysen og gik til Sengs. Vi sov kuns lidet, men overtænkte vores tilsyneladende uheldige Stilling og indsaa, at vi havde spil(le)t en forvoven Rolle. — Om Morgen gik vi ud for at besee Byen og derpaa gik til vores Qvarteer, hvor de ventede paa os med Kaffe. Værten, en meget fornuftig Mand, gik med mig i Byen for at opspørge en Leylighed at flytte i, men alt forgiæves. Ieg mærkede nu først det ulykkelige i vores Stilling. — Vinteren nærmede sig, og min Kones Nedkomst var nær; vi var næsten ogsaa blottet for Penge i det fremmede Land uden Huusleilighed; men vi tabte ikke Modet; thi Sorg kan ogsaa forvandles til Held. Ved Frokostbordet kom Værten og ieg paa Tale om Holsten, og han fortalte mig, at han havde en Søn dér, som var bleven gift med en Kroemands Syster, og, efter hvad (han) havde hørt, havde han giort et godt Partie. Ieg spurgte om Navnet; han hedder *Peder Fredrichsen*. Ieg bemærkede straks, at det var min Syster, hvormed han var

gift⁵²), og vi blev ved denne Bekiendtskab nær familieret; ieg fik derved som lidt Adspredelse. Endelig traadte der en Pige ind ad Døren og spurgte, om der ikke logerede en Holstener, hvorpaa Værten svarede Ia. Pigen bad mig om at komme op til en Doctor *Stængel*⁵³), han ønskede at tale med mig; han boer paa Hiørnet af Storegade og Broegade⁵⁴), sagde hun fremdeles. Ieg blev ganske forundret, da ieg vidste, ieg kiendte ham ikke; ieg lovede straks at komme. Værten udlagde mange Berømmelser paa denne gode Mand. Ieg gik derop. Doctoren tilligemed sin gode Kone modtog mig meget venskabelig og gav sig i Samtale med mig, efter at ieg havde fortalt en kort Udtog af min Bestemmelse, og i hvad Anledning, ieg var kommen til Byen, og min Kone var Modehandlerinde og ønskede at faae nogle Elever i Lære snarest muelig. Denne gode Mand trøstede mig godt og troede ikke, at der var noget i Veien for Udkommet. Ieg har hørt, at De mangler Boepæl, sagde han, idet han leveret mig en Nøgle til en ham tilhørende Sted paa Hiørnet af Østergade, Broegade og Tin(g)gade, hvorfra en Præste-Enke nylig var flyttet⁵⁵). Dette Sted maa De strax tiltræde. Efter at ieg havde aflagt min skyldigste Tak for denne Goedhed, gik ieg med et glad Hierte til min Kone og fortalte hende disse Begivenheder, hvorved vi blev ganske tilfredsstillet. Vi gik til Stedet, aabnede Døren og fandt en beqvem og vel indrettet Leylighed saavel til Værtshuus-hold som og til, hvad vi forøvrigt agtede at ville beskæftige os med. Vi fik vores lille Møblement strax indsat i sin Orden; vores Vært, Vognmanden, „navnlig *Niels Dam*⁵⁶) og Familie besøgte os om Aftenen og passiarede almindelig et Par Timerstiid, og inden faa Dage fandt vi os godt tilfredse. — Ieg vil nu hermed gjøre en kort Skildring over Byen *Skive*, den ligger i en behagelig Egn i Udkanten af det frugtbare Land Salling. Til Nærheden af Byen er Indseiling ved en Herregaard kaldet *Krapesholm*, til Byen er en stoer Aae og beqvem Fiskerie, over Aaen gaar en Broe, hvorover gaaer Landeveien til Wiborg. — Ieg vil nu igien henvende mig til vores næste Dags Sysler; efter Hr. Doctor Stængels gode Anbefaling meldte der sig først elleve smaae

Piger, der vilde lære deels Modepynt og deels Skræddersyning, hvorfor vi tog Betaling ugentlig, og Antallet forøgedes daglig. Nu skulde ieg først tænke, hvorved ieg skulde fortieneste noget; thi denne lille Værtshuushold, som ieg og enhver benytte der i Byen, kunde ikke indbringe mig nogen synderlig Fortieneste, og ieg vidste, at en Handelsmand uden Penge er at sætte i Ligning med en Kakkellovn om Sommeren, der ikke kan udrette noget til Nytte. Ieg begav mig paa Reisen til den saakaldte *Bindeegn*, nemlig *Hammerum* Herred, hvor Jydestrømperne bliver strikkede og kiøbte mig der et Parti uldenstrikkede Varer og reiste dermed til Holsten at forhandle samme. Unægtelig faldt det mig tungt, da ieg første Gang med slig simpel Négoce betræde de Egne, hvor ieg før havde været i en mere anseet Stilling; men til min Bestyrkelse var ieg forvisset om, at ieg kun havde efterladt mig faa Uvenner, som vilde glæde sig over denne Forandring. Ieg indsaa tilfulde, at den Stilling ikke var saa hæderfuld som forhen, men lige saa lovlig, og Nødvendighed paabød mig det, og ved denne Leylighed syntes ieg altid at beholde Retten paa min Side og gik derfor med frit Mod min Skiæbne imøde. Ieg naaede efter flere Dages Reyse min forhenværende *Linnetskov* saavel som *Lygumkloster*, hvor ieg paa ethvert Sted modtog en venlig Modtagelse, og enhver Bekiendt, saavel der som i *Tønder* kiøbte af mine Varer og betalte det endog dyrere, end ieg forlangte, saa ieg gjorde en god Reyse. Efter at ieg havde udsolgt, begav ieg mig paa Hiemreisen til Skive, hvor jeg fandt min Kone glad og veltilfreds; ieg foreviiste hende min Fortieneste, hvorover hun glædede sig, hun var ligesaa glad over at foreviise mig en næsten lignende Fortieneste. Vi, hver paa sin Maade, fortsatte saaledes vores Handtering og ved vores Fliid og fælles Sparsomhed kunde vi ernære os nogenlunde, at vi ikke trængte og kunde stedse være ordholdende mod enhver. En lang Tiid forgik saaledes, men ieg unægtelig stedse har været for Forandringer og troede, at der var en anden Udsigt til snarere at blive riig. Sommeren nærmede sig, og den glædelige Foraar kom os i Møde. Det indtraf sig nu, at en temmelig stoer Seilbaad laae uafbenyttet;

dens Eier var en Mand boende udenfor Skive; han tilbud mig samme enten til Eye eller Leye; ieg resolverede til at leye samme til 8 Mark ugentlig for forestaaende Sommer, og da ieg var temmelig bevant med Seiladsen og især Farvandet paa Liimfiorden fra mine yngre Dage af at regne, saa seilede ieg alene og négocerede med adskillige Deele. Mine fleeste Reiser var paa *Løgstøer* og *Nibe*, hvor ieg omvexlede mine Varer og modtog Sild, som ieg afsatte andre Steder; dette kunde ogsaa godt svare Regning. Høsten nærmede sig; ieg begyndte nu at anlægge min Handel i at seile med Haugefrugt til Liimfiordens omliggende Markedspladser og vedblev en Tiid saaledes at drive denne Næringsvey og fortiente derved saa meget, at vi kunde see den kommende Vinter uden Ængstelse imøde. Vi glædede os ved, at ieg i denne Sommer havde faret saa heldig; ieg ønskede endnu at gjøre en Reyse før Vinteren, og naar den vilde gaa heldig af, saa vilde ieg ved min Hiemkomst lægge Baaden paa Land. Ieg gav mig nu paa en Seiltour til *Løgstøer* for at afhente en Ladning ferske Sild; men den Gang var ieg uheldig; ieg kom lykkelig til *Løgstøer* og fik min Ladning ind; men formedelst Storm og Modvind næste Dag, som var bestemt til at seile, maatte ieg sælge Sildene til Salteren med Tab. Saaledes gik det mig 3 Dage paa hinanden, fjerde Dag om Eftermiddagen gik ieg til Søes, og da ieg var kommen over *Løgstøer Grunde* og naaet den saakaldte *Liv-Bredning*, fik min Glæde Ende. Det blev mørk og blæste i Førstningen en liden halv Kuling; men Kl. 12 om Natten blev det en rasende Storm, der snart fyldte mig Baaden med Vand, og ieg var alene og kunde ikke slippe Roret, medens ieg bjergede Seilene. Saa saae ieg mig nødsaget til at holde ind under nærmeste Land, og da det var mørk og dertil Paalandsvind, kom ieg med en saadan Hæftighed mod en Steen, at ieg løb 3 Planker ind i Baaden. Ieg uden videre Betænkning sprang i Søen, og uagtet ieg var en daarlig Svømmer, naaede ieg dog Landbredden, hvorfra ieg kunde se, at Baaden sank med alt, hvad ieg havde, og intet stod til at redde. Ieg havde nu 3 Miil over Land til mit Hiem, hvor ieg maatte gaae blottet for alt uden at

nyde mindste Vederqvægelse. — Ved min Hiemkomst min Kone og kom mig i Møde med de varmeste Modtagelser og de gladeste Forventninger; ieg stoed derimod som forsteenet og kunde ikke giengiælde min Kones Omfavnelser, ieg manglede Ord. Hun mærkede snart min Forlegenhed og bad mig indstændig at aabne mit Hierte for hende og fortælle Tingenes heele Sammenhæng. Ieg fortalte uden nogensomhelst Tilsætning eller Fradragelse alt denne Sag betræffende; men uagtet hendes sædvanlige gode Trøstegrunde kunde hun dog ikke forestille mig, at ieg mere kunde blive lykkelig. Hun overlagde for mig, at vi var lige saa fattige, da vi kom til Byen som (end)nu, og naar enten Uenighed eller Sygdom havde fundet Sted iblandt os, da havde det været mere ubehagelig og en langt tungere Skiæbne; men uagtet alle Forestillinger var ieg dog utrøstelig, og det grænsede næsten til Fortvivlelse; men ved at bringe mine Religionskundskaber i Erindring og den Kierlighed, ieg følte for min huuslige Familie, blev ieg befriet fra en Beslutning, der snart kunde bemestre mig; ieg tænkte, at det var min Pligt at kæmpe med Verden, saalænge man var i den. Ieg skrev nu og ansøgte det høye *General-Toldkammer*⁵⁷⁾ og *Commercecollegie* om at blive anbragt i Toldfaget. Det var næsten som en Ting, der vilde findes iblandt Umueligheder, da ieg ingen Patroner havde, der kunde tale min Sag, og om det kunde med Tiden ventes, vilde det dog i det mindste have lange Udsigter, og ieg dog i denne Ventetiid maatte søge at erhverve mig noget, der i Forening med min Kones Huusfliid kunde ernære os.

Det hændte sig, at samme Nat, som ieg strandede, at der ogsaa strandede et Skib paa *Thorup Strand* i *Han Herred*⁵⁸⁾, hvis Ladning bestod i Hamp, der blev ilandbierget i havareret Tilstand. Da ieg hørte, hvad Tiid Auctionen skulde holdes, gik ieg til en Kiøbmand ved Navn *Hestbeck*⁵⁹⁾ og bad ham creditere mig nogle Manufactuurvarer, da ieg ønskede at komme til denne Auction, endskiønt det var i en 20 Miiles Afstand. Han beiaede det strax, og ieg udtog til billigste Priiser for 60 Rd. af hvad Slags, ieg ønskede og troede, der var mest afsættelig. Ieg gav mig næste Dag paa

Reisen dermed og solgte heldig underveis. Efter et Par Dages Reise var ieg i Nærheden af Thorup Strand, et Par Dage før Auctionen skulde holdes. Det glædede mig meget, da ieg hørte, at Hr. Herredsfoged *Kjer*⁶⁰⁾ var ansat dér og var tillige som en Følge deraf Incassator. Han havde før boet i Wiisbye som Naboe til mine Forældre, og med hans Barn havde ieg været Legekammerat og dér tilbragt mine Ungdoms-Fornøyer. Herredsfogden var min første Lærer i at spille Fiolin; ieg gik før til ham som Barnet til sin Fader, ligeledes blev det nu ogsaa her Tilfældet. Ieg fortalte ham, hvormange Penge ieg var i Besiddelse af og bad, om ieg skulde købe lidt meere, om mit Bud da var antagelig; det nægtede han mig ikke. Ieg købte nu en betydelig Deel Hamp, lod det udvande og tørre, før det kom hjem; derpaa lod ieg det transportere til Skive med 3de Vogne. Ieg lod det bekendtgjøre, at ieg havde Hamp til Udsalg; alle mine Creditorer var strax til Stede og købte for deres Tilgodehavende. Foruden dette fik ieg saa meget tilovers, at ieg kunde betale min Auctionsregning og godt faae mit Huus forsynet med Levnedsforraad; vi glædede os ved denne saa hastige og uformodede Forandring. Anden Auction⁶¹⁾ paa Hamp samme Sted nærmede sig, og ieg købte et Par Oxehovder Brændeviin; ieg leiede mig en Vogn og kørte igien til *Thorup Strand*, hvor Handelen blev i Korthed at fortælle ligesom forrige. Ieg beholdt noget deraf usolgt, som ieg lod spinde i Reeb, nemlig 20 Lpd., og ieg blev ved den Leilighed og impliceret i Reebhandelen. Ieg følte, at enhver undte mig alt Held og Lykke. Om det endog gik lidt ind i en anden Mands Næringsvei, blev det dog ikke paatalt, men beholdt bestandig deres Venskab. Ieg skyldte nu intet og havde goed Forraad til Vinteren. Vinteren indtraf nu ogsaa med saadan Kraft, at om faae Dage blev Liimfiorden tillagt, at man uden at befrygte noget kunde køre derover. Ieg havde i mine ledige Tiimer forfærdiget mig en lille Iis-kilke, og ieg var tillige en god Skøiteløber. Ieg tog mig en Skøitetour paa en skøn Vinterdag og tog min Kilke ved Haanden. Da lisen var glat, var ieg paa et Par Timer om-trent 3 Miil borte, nemlig til dette ulykkelige Sted, hvor ieg

for et Par Maaneder før var strandet. Ieg havde nu Leilighed til at betragte det Sted, hvor Skiæbnen havde rammet mig, og alt blev mig nu bragt i Erindring og mange mørke Tanker derved om hiin Nat gjorde mig utilfreds. Paa min Hiemtour træffede ieg ved *Hvalpsund*, nemlig Overfarten fra Salling til Himmerland paa en Deel Sildefiskere, der fangede Sild under lisen ved at trække Sildegarn. Ieg blev opmærksom paa, at der ved Optagelsen af deres Garn oprækkedes en stoer Deel Ansioser (Anschiovis), hvoraf ieg var en temmelig nøye Kiender. Ieg spurgte, hvad en Skiæppe skulde koste, de sagde, De giver til en Pægel Brændeviin, saa tager De saa mange, De lyster. Dertil var ieg villig; ieg fyldte en stoer Pose deraf og lagde den paa min Kilke, og efterat have betalt disse foer ieg af Sted i en lynende Fart, da det nærmede sig Aften. Paa Hiemtouren studerede ieg stedse paa, hvorledes Omgangsmaaden var i Norge dermed, da det var længe siden, ieg dér havde benyttet det, nemlig i min Drengdomstiid, saa det var næsten gaet af min Erindring. Ieg kom nu til Erindring derom, og ved min Hiemkomst nedlagde ieg samme efter norsk Methode, og 14 Dage derefter havde ieg gode Ansioser. Ieg lod det bekiendtgjøre og fik Afsætning, hvori ieg var meget heldig, saavel fornemme som Borgerklassen berømte dem. Ieg gientog denne Skøitetour næsten daglig; ieg gav en Bødker næsten stadig Arbeide med at gjøre Ansiosdunke. Ieg fik, efter at det var bleven bekiendtgjort, en stor Afsætning især til Wiborg, saavel som ogsaa til Herregaardene paa Landet; og nu levede vi ved denne Leilighed uden Trang, vi ernærede os af denne Handtering og gjorde os deraf en Næringsvei. — Som ieg og min Kone fordybede os i disse Betragtninger og taledede om, at vi for bestandig vilde forblive i Skive, kom et Collegiebrev, at ieg var ansat paa Øen *Fanø* fra 1ste Februar 1827 som Roersbetient og tillige Assistent hos Hrr. Capt: Toldcontroleur *Winchler*⁶²). For de, der ikke er bekiendt med *Fanø* vil ieg gjøre saaledes bekiendt dermed, at Øen ligger omtrent 8 á 9(?) Miile fra Riibe til vester i Vesterhavet. Øen bestaar kuns af 2de Byer nemlig *Fanø* og *Sønderhaae*, nogle enkelte Steder ligger imellem disse

to Byer, som vel kaldes Bondebyer, men er kuns enkelte Steder. Hele Øens Befolkning lever af Søefart og Fiskerie, der hiemmehører nu omtrent 1000 Fartøyer, der farer i almindelig paa Udlandet. Landet frembringer, i og for sig selv, ikke noget betydelig Forraad af Livets Nødvendigheder, Fruentimmerne grave selv Jorden og ligeledes afskiære selv Sæden. Ieg (var) nu ansat som Assistent og Roersbetient hos Hrr. Captain og Toldcontroleur Winchler, saa ieg blot skulde følge Krydsfartøiet i Sygdoms- og Nødstilfælde; min faste Løn var kuns knap afmaalt; men ieg turde ikke nægte at modtage det, som ieg engang havde søgt. Ieg indsaa, at uden min Kones særdeles gode Hiælp kunde ieg ikke leve paa Øen og ernære Kone og Børn. Vi maatte nu forlade vores elskede Skive og begive os til denne kolde og ufrugtbare Øe Fanø. Vi havde mange Miil at reyse, men efter nogle Dages Reyse naaede vi vores Bestemmelse; Hrr. Captain *Winchler* modtog os ved Ankomsten paa Fanø, han var den reedelig(-ste) og oprigtigste Mand efter min og fleeres Anskuelse, som ieg har haft den Lykke at kiende. Det glædede mig ikke lidet, at min Svigerfader var Præst for *Vester Hierting* og *Guldager* Meenigheder⁶³⁾ i det heele 1 Miil fra Fanø, saa ieg kunde se Præstegaarden hver Dag, og ved hans og Captain Winchlers utrættelige Hiælp kunde min lille Løn være tilstrækkelig. Min Kone syede Damepynt, som vel ikke var brugelig saa meget paa Fanø som paa de nærliggende Fastlandsstæder, saasom *Riibe* og *Varde* etc. Ieg forblev der i nogle Aar; ieg indsaa, at min Svigerfader blev forflyttet til *Hedensted* og *Dalbye*⁶⁴⁾ Meenighed, og min uforglemmelige Hrr. Capt: Winchler blev hver Dag svagere, og ieg kunde tydelig see, at hans Død nærmede sig, saa ieg bad desaarsag om hans Anbefaling til det høye Collegium, som ieg modtog tilligemed mange Ønsker for min og Familiens Vel. Min Kone kunde heller ikke udholde den kolde Klima. Ieg gjorde nu strax en Reise til *Kiøbenhavn* og blev efter min indgivne Ansøgning ansat i *Munkeboe*⁶⁵⁾ i Fyen ved Krydsfarten under Odense Tolddistrict med en aarlig Løn af omtrent 145 Rd. og frie Boelig og Hauge. Lønnen var bedre end forhen; men her savnede

ieg først min Velgiører, Hrr. Capt: Winchler, og blev først bekiendt med, hvad en goed og agtet Foresattes Værdie kunde være værd. I denne berømte og reedelige Mands Sted kom ieg til at staae under en Krydsbetient *Sandberg*⁶⁶), der i sin fulde Caracteer beviste sig — om ikke til enhver Tiid — saa dog i flere Retninger som en næsten afsindig Mand . . .

Fra det Øjeblik, da vor brave Vigsømand paa Fanø indtræder i det danske Toldvæsens Tjeneste i Aaret 1827, begynder et nyt Livsafsnit for ham, hans Læreaar er afsluttede, han er nu en Mand paa 33 Aar. Det er ganske klart, hvad han i sin Selvbiografi ogsaa tilstaar, at hans Løn som Rorsbetjent kun er knapt tilmaalt, og det er i sin Orden, at han, om han havde Lykken med sig, kunde tjene adskilligt mere ved at négocere med Bindtøj, Jydepotter eller Hampereb — men om Lykken nu med et Smil gik hans Dør forbi. Den Tanke at faa fast Grund under Fødderne har sikkert været ledende hos Hesseldahl, dengang han i sin lille Hybel ved Gaden skraas over for gamle Skivehus en skønne Dag i Enrum drøftede Fremtiden med sin Trine. Lykken er god at haabe paa, Lykken besøgte vor Mand i hans unge Aar, det var i Villerup, paa Fjaltring Strand og i Nattens Mørke paa Skive Torv, og Lykken tilegnede vor Mand i sin graanende Alderdom til Gengæld sine Memoirer — men der var Dage, da Lykken havde travlt andetsteds og ganske tabte sin Yndling af Syne. — Her stod Hesseldahl hin Dag i Skive med to Børn, to tomme Lommer og en ikke helt stærk Kone og vovede næppe længere at læse sit Livs Skude ud over Vandene uden Tanke for Retning og Ror. Lykken kom da til ham endnu engang og gav ham en Chance for Livet, han næppe havde turdet haabe paa; af Altmuligt- eller Sletingenting-Manden Hesseldahl blev der ved denne Lejlighed en habil og pligtopfyldende Tolder.

Nu, hvor vi føler, at Hesseldahl ligesom har funden sin Plads i Solen, afbryder vi hans Selvbiografi; vi kunde med samme Motivering have gjort det straks den første Dag paa

Fanø; men vi har foretrukket under de forandrede Forhold at holde Øje med Nybegynderen; vi rejser med ham det korte Stykke Vej fra Fanø, hvor han i *Sønderho* havde sin Tjenestebolig, til det blidere Munkebo i Nordfyn. Han vender ved denne Lejlighed sin Landsdel, sit kære Jylland, Ryggen for bestandigt.

Den sidste og endelige Afsked med Lars Bleeg Hesseldahl vil vi tage i Form af et kort Uddrag af de Tildragelser i hans bedste Manddomsaar, hvorom han beretter os paa de sidste Blade i hans gamle, guldene Oktav, af disse Tildragelser er vel ingen større og mere indgribende for ham end hans Hustrus, hans Villerup-Brud, Edel Cathrine Møllers Død og hans Giftermaal paa ny.

Det mærkes tydeligt ved Læsningen af denne Slutning, at de Afvekslinger, Livet nu byder Hesseldahl som velagtet Tolder, i hans egne Øjne er mere dagligdags-almenmenneskelige, mindre tilfredsstillende for ham at udbrede sig over end de forvovne og uoverlagte Eventyr, han i sin Ungdom, i Læreaarene kastede sig ud i. Hesseldahl havde Blod og Længsler og Sindelag som de gamle Lykkeriddere. Nu, da Dagene hober sig oven paa hverandre for ham, som Dagene nu engang forudbestemte hober sig over den i Statens Tjeneste fastnaglede Embedsmand, taber han Lysten til, som hidindtil, at tegne med farvede Stifter. Hans Udtryk i Bogens Slutning er vedblivende de samme, og de samme sirlige, smukt prentede, lavbenede gotiske Bogstaver, og det samme Tempo, det samme Sprog; men Koloritten er svag. Hesseldahl har nedskreven den sidste Tredjedel af sine Selvoplevelser, som den Mand gør det, der har sat sig for at udføre et Stykke Arbejde, og som ikke lægger Værktøjet fra sig, før Maalet er naaet.

I Munkebo tørnede Hesseldahl straks sammen med sin foresatte Sandberg. „Det blev mig saa kiedsomlig, da ieg ikke var vant til en stridende Fremfærd“, skriver Hesseldahl. Hvorledes Forholdene, der tilsammen bidrog til at øge Uoverensstemmelserne mellem de to i Tolderboligen, iøvrigt artede sig, er det for udenforstaaende vanskeligt at dømme

om saa lang Tid efter. Fjendskabet mellem de to Parter blev aabenlyst, efter at Hesseldahl fandt sig beføjet til at gøre tjenstlig Indberetning over Sandberg, til deres høje foresatte i Odense, Toldinspektør *Pontoppidan*⁶⁷). Denne Indberetning staar i nøje Sammenhæng med et Par Tildragelser, der kaster et ugunstigt Lys over Sandberg som Embedsmand og som Menneske, og da disse Tildragelser muligt har nogen historisk Interesse gengives de her uforkortede efter Hesseldahls Manuskript:

En Morgen før Dag kom Hrr. Controleur Sandberg ind i mit Soveværelse og uden videre at tale lagde et Brev paa Bordet, som han med faa Ord bad mig at læse, naar ieg stod op og holde mig samme efterrettelig. Ieg kunde knap nok tilbageholde min Nysgerrighed til den sædvanlige Opstandelsestiid; men da ieg saae, han havde forladt Værelsen, stoed ieg op og læste følgende: Ieg reiser, og veed ikke bestemt, naar ieg kommer tilbage; men i min Fraværelse varetager De min Post, og min Søn skal imidlertid assistere Dem som Roersbetjent. — Paa næste Formiddag foretog ieg mig en liden Krydstour tilligemed Controleurens Søn. Ieg opdagede en Skipper, der forrige Aften var bleven forsegleet, hans Navn var *Hans Tornøe*⁶⁸) fra Munkeboe, og var nu i Arbeide med at heise nogle Gienstande i Baaden. Ieg styrede Coursen dertil, ieg spurgte nu, hvorledes dette forholdt sig; hvorpaa Skipperen svarte, at Controleur Sandberg havde i Aftes, da vi forseglede Fartøyet, tilladt ham at bringe noget Salt og Bøgasker i Land. Af Pligt paa min Embedsvegne som og paa min aflagte Eed anmeldte ieg Tildragelsen for min høje foresatte Hrr. Etatsraad Pontoppidan, Toldinspektør i Odense. — Ligeledes skete der ogsaa en comisk Historie i næsten samme Moment eller kort derefter, da Controleuren og ieg seilede til *Hindsholm*, hvor der var ansat Quarantainevagt⁶⁹). Vi kom nu tilseilende og nærmede os Landet ved en Bye kaldet *Midskou*, hvor der mødte os 2de Mænd, der var ansat som Quarantainevagt.

tainevagt, den ene var en Landsbyskræder, og den (anden) var en Tienestekarl. De opfyldte deres Pligt og med Høetyven i Haanden spurgte, hvor vi kom fra, og om vi havde Sundhedspas og videre, hvad deres Ordre lød paa. „Ia, ieg skal give Dig Sundhedspas!“ svarede Sandberg, og i hans Opfarendhed og uden at give mig Tiid at lægge Baaden til Land, sprang han ud i Stranden i Vand til sit Bæltsted og slog den stakels Skræder saa voldsom under Øret, at Kasketten fløi væk, og sagde saaledes: „Ieg er Quarantaine-Op-synsmand og skal lære Dig at respektere mig!“ Skræderen beviiste en Respekt med blottet Hoved, saa det var grænseløs. — Nogle Dage derefter kom Skræderen til vores Boepæl og affordrede Controleuren 50 Rd., da han var efter dette voldsomme Slag bleven saa tung-hørig, at han ikke kunde mærke, naar man talte med ham.

Som anført har Hesseldahl altsaa indberettet disse to Historier for Toldinspektøren i Odense; men ikke nok hermed, aabenmundet og uden at tage Konsekvenserne under Overvejelse, har han kommenteret dem med egne Betragtninger over Sandbergs Vandel i Almindelighed, saaledes f. Ex. at denne skulde tage mod Gaver af Skipperne, skulde gøre sig frygtet af nogle, latterlig for andre, etc. Toldinspektøren beordrer i Henseende hertil Sandberg at lægge Sag an mod Hesseldahl, og de to Kamphaner indvikles i en toaarig Proces, der tager sin Begyndelse ved Bjerge-Aasum Herreders Ret i Odense. Herredsfoged *Friestedt*⁷⁰⁾ er Dommer i Sagen. Hesseldahl fortæller, at han skal møde hver Lørdag paa Tingstedet i Odense for at gøre Indlæg i Retten og høre, hvorledes Sagerne staar; han søger sig desformedelst fri for Tjeneste i den Tid, Sagen staar paa, og flytter med sin Familie til *Kerteminde*⁷¹⁾ „for“, som han skriver, „ikke at bo i dette Hus, hvor min Modstander boede“. Underrettsdommen falder, gaar Hesseldahl imod⁷²⁾, han bliver idømt en Bøde paa 70 Rd., en Sum, som han vist skal have vanskeligt ved at stille paa Benene; men han andra-

ger nu om og bevilges gennem Kancelliet beneficium paupertatis til at faa Sagen indanket for Overretten, hvor Herredsfoged Friestedt ved denne Lejlighed bliver indstævnet til at give Møde personlig paa Domhuset i København. Kort efter tager Friestedt sin Afsked. Overrettsdommen falder, Hesseldahls Bøde nedsættes til 20 Rd., og dem betaler han prompte og kontant og drukner herefter sine Ærgrelser over denne Verdens Uretfærdighed i et Told- og Konsumptionsemede, som han har søgt og faaet i Assens Købstad.

„Nu begyndte igien Lykken at smile os i møde“, synger Hesseldahl, Optimisten, idet han i sin graa Alderdom lokker frem paa Papiret Dage og Begivenheder. Hans Sviogerforældre, Præsten *Sørensens*, var befordrede til *Barløse*⁷³⁾ Embede, en Mils Vej fra Assens, de to Familier glædede sig gensidig over hinandens Nærhed, gjorde ugentlige Besøg hos hinanden. Her i Assens døde efter otte Dages Sygeleje Hesseldahls Hustru, *Edel Cathrine Møller*, Slægtens Oldemoder⁷⁴⁾, om hvem der gaar Frasagn, at hun var smuk. Hun var kun 40 Aar gammel, da hun gav op, efterladende sig til Mandens Forsorg 3 Børn, Sønnen *Peter Vilhelm*⁷⁵⁾, kun 1½ Aar gammel, Datteren *Line*⁷⁶⁾, der var hjemme og *Mariane*⁷⁷⁾, der havde Kondition som Husjomfru paa *Snoghøj*. Et Par Aar gik, og Børnene fik sig en ny Moder. Hesseldahl fortæller os, at denne hans anden Hustru var Skolelærer *Lundbeks Datter*⁷⁸⁾ fra *Tanderup* paa Fyn, og at hun var Husjomfru paa Herregaarden *Skjoldemose* paa Fyn, da han lærte hende at kende.

Den gamle Vigsømands Fortællelyst ebber nu ud. Efter at have varmet sit Sind paa en halv Oktavside i smaa og gængse Betragtninger over Ægteskabets Lyksaligheder, tager han sin Samtid i Stormskridt — for at faa Ende paa *den*. Hør blot: Fra Assens til *Nykøbing, Sjælland*, som Toldbetjent den 14de Oktober 1843, 17 Aars Tjeneste i Toldvæsenet, Afsked med Pension, — det maa have været i Aaret 1844 efter denne Beregning — derefter Spækhøker, Kaffe- og Spisevært, stadig i *Nykøbing* (den uforbederlige *Négocien* falder atter tilbage til *Dyrkelsen af Merkur!*) — endelig 1855,

den 10de April Stilling som Havnefoged i Nykøbing, „saa jeg agter ikke mere at forandre mit Opholdssted“, -- og han holdt Ord.

„Efter en nøye Overveielse og min bedste Overbeviisning“, skriver den gamle til Slut, „forsikrer jeg, at Bogens heele Indhold bestaaer af de reeneste Sandheder og vil herved til Slutning indrykke et passende Vers:

Naar stundom Sorgen skiller Dig ved Glæde
da lad den sande Lærdom trøste Dig,
at ingen altid kan paa Roser træde,
og ingen allested er lykkelig.“

Lars Bleeg Hesseldahl døde i Nykøbing, Sjælland, den 20de Januar 1862.

Noter.

⁵¹⁾ Jfr. Note 56.

⁵²⁾ L. B. Hesseldahls yngste Søster *Johanne Marie* (se Stamtavlen) blev, samme Dag som Broderen ægtede Edel Cathrine, den 18de Oktober 1820 og i samme Kirke, Arrild, i Hviding Herred, viet til *Peder Frederiksen*, Ungkarl' og Tjenestekarl fra Høirup Sogn, født ca. 1793, uægte Søn af *Karen Gydiel*, Vognmand *Niels Dams* Kone i Skive. Parret bosatte sig paa Hønning Mark i Arrild Sogn, drev et Husmandsbrug, og hos dem døde den 8de Februar 1823 gamle *Niels Hesseldahl* fra Vigsø, Lars Bleegs og Johanne Maries Fader. Hvor Modcren, Niels Hesseldahls Kone, *Anne Larsdatter*, døde, eller hvornaar hun døde, kan trods vidtløftige Undersøgelser ikke oplyses. Det ses, at Peder Frederiksen saa tidligt som den 29de September 1823 ved offentlig Auktion solgte sin Ejendom paa Hønning Mark til Thiel Andersen i Hønning og derefter flyttede bort. Anne Larsdatter ses ikke død i Arrild Sogn, ikke heller i Tønder hos L. B. Hesseldahl, Sandsynligheden taler for, at hun er flyttet med Johanne Marie og P. Frederiksen, da de drog fra Hønning Mark, og at hun er død kort Tid efter.

⁵³⁾ *Johan Christian Stengel*, født i Odense den 19de August 1772, død i Skive den 26de Februar 1830, Søn af Skarpretter Augustinus Christian Stengel og Hustru Christine Marie Suhr, var i Lære i Odense hos Stadskirurg D. Thiedke, tog kirurgisk Eksamen 1804 og ansattes 1ste Marts 1805 som Distriktskirurg i Skive.

Gift den 21de Marts 1805 med Else Cathrine Søegaard, Datter af

Agent, Tobaksspinder Peter Casper Søegaard og Hustru Margrethe Wil-lat. (Carøe: Den danske Læggestand).

⁵⁴⁾ Ifølge et Bykort over Skive, tegnet 1827 af C. Ørum og hvortil henvises i senere Noter, boede Dr. Stengel paa Hjørnet af Adelgade og Brogade (daværende Adelgade Nr. 13) og ejede foruden denne store Hjørneejendom tillige Ejendommen Brogade Nr. 94.

Hesseldahl maa huske forkert og forveksle Navnene Storegade og Adelgade; der har aldrig været nogen Storegade i Skive.

⁵⁵⁾ Denne Ejendom, daværende Thinggade Nr. 81 synes at have været et af de mindste Huse i Skive Købstad. Hvis Dr. Stengel har været Ejer her i 1824-25, maa Huset kort Tid efter være blevet solgt; thi Bykortet fra 1827 angiver, at Lars Hesseldahl nu sidder til Leje hos Ejeren Jens Sørensen. Præstekonen, der flyttede ud, var *Jacobine Hjorth*, født paa Christianshavn den 14de Oktober 1773, død i Skive den 25de Maj 1836, Enke efter Sognepræst til Oddense og Otting Søren Hald, født i Sejerslev den 16de September 1765 og død i Oddense den 26de September 1809. Efter Mandens Død flyttede Jacobine Hjorth til Skive. I 1827 efter at være rykket ud af Byens Thinggade ses hun at bebo som Ejer Byens Nørregade Nr. 27.

⁵⁶⁾ Vognmand og Avlsbruger *Niels Dam* beboede som Ejer en lille straatakt Vaaning, Thinggade Nr. 77, et Par Huse fra Skive Torv, hvor Hesseldahl holdt med sin Vogn og sin Familie og sit Habengut hin første Nat i Skive. Dam var født ca. 1765, hans Kone hed Karen Gydiel (jfr. Note 52); hun døde allerede den 13de Marts 1827, 57 Aar gammel, medens Manden overlevede hende i godt 15 Aar. Niels Dam ses død i Skive den 6te December 1842.

⁵⁷⁾ Generaltoldkammeret var oprettet 1760.

⁵⁸⁾ Ifølge Han Herredernes Auktionsprotokol afholdtes den 21de December 1825 paa Thorup Strand 1ste Strandingsauktion over Takkelage, Inventar samt en Del havareret Hamp bjerget fra den her indstrandede Fregat Alert fra Peterhead, ført af Kaptajn Penny. Auktionen blev paa Grund af Dagens Korthed og Mængden af de Varer, der skulde sælges, fortsat den 22de, 23de og 24de December.

2den Auktion afholdtes den 4de Januar 1826 og 3die Auktion den 17de, samt, da der stadig var mere Hamp at sælge, fortsat den 18de, da Auktionsforretningen sluttedes.

⁵⁹⁾ Købmand *Erik Hestbek* beboede Ejendommen Nørregade Nr. 41 i Skive. I denne store Købmandsgaard, der var teglhængt og laa og tog sig ud midt i en lang Række Smaahuse med Tage af Straa, drev han Handel med Colonial, Hørkram, Manufaktur ect. Raggarden var lejet ud til Farver Langhoff til Farveri.

Købmand E. Hestbek, der ansaas for at være velstillet, var født ca. 1780, hans Hustru, Grethe, født Lund, betydelig yngre, idet hun ses født ca. 1796.

⁶⁰⁾ Se Note 21.

61) Se Note 58.

62) *Vilhelm Martin Winckler*, født i København den 22de Juni 1771, død i Nordby, Fanø, den 28de Februar 1833, Søn af Regimentskirurg Christian Winckler og Hustru Hedevig Louisa Lüder, gennemgik Søofficersskolen, var i 1807 Chef for Skærbaaden „Arendal“ af Københavns Defension, fra 1808—1814 Kommandant paa Fanø, den 28de Januar 1812 udnævnt til Kaptajn, den 20de September 1815 Afsked, derefter Branddirektør og 17de September 1822 udnævnt til Toldkontrollør og Oppebørselsbetjent paa Fanø. (Delvis efter Topsøe-Jensen: Det danske Søofficerskorpets Historie 1801—1919).

63) Se Note 38.

64) Peter Sørensen kaldes hertil den 26de November 1828. I Embedets Liber daticus skriver han, at han ved sin Embedsførelse forefandt, at hans Sognefolk var skikkelige, sædelige og forligelige samt flittige og andægtige Kirkegængere, saa at han lever i stedseværende god Forstaaelse og Kærlighed med disse gode Mennesker osv. Senere skriver han, at „disse gode Mennesker“ i en meget talrig Forsamling havde indfundet sig ved hans Afskedsprædiken og her fædede „Kjærligheds og Agtelsestaarer“ ved hans Bortgang. — Han rejste fra Hedensted den 3die November 1833, vist næppe i saa god Forstaaelse med sine Sognefolk, som han gerne for Efterverdenen vilde give det Udseende af.

65) Til Munkebo synes Familien Hesseldahl at være kommen i Begyndelsen af Aaret 1831. Ved Sønnen Peter Vilhelms Fødsel her, den 31te Maj 1833, kaldes Faderen Indsieder.

66) *Gerhard Sandberg*, født ca. 1787, den 30te December 1827 Krydstoldbetjent i Munkebo under Odense Toldsted, senere Toldkontrollør i Odense, den 9de August 1860 Afsked og Udnævnelse til Kammerassessor, død i Alsted, Alsted Herred, den 11te Marts 1865.

67) *Erik Nicolai Pontoppidan*, født den 23de Oktober 1785 i København, Søn af Raadmand, Etatsraad Carl Pontoppidan og Hustru, Susanne Kraft. — Var Stempelpapirforvalter paa Sct. Croix og udnævntes den 7de Juni 1833 til Told- og Konsumptionsinspektør i Odense, den 28de Oktober 1836 Etatsraad og R. af Db., død den 3die Februar 1847.

68) *Hans Tornøe* døde som Skipper og Værtshusholder i Munkebo den 1ste Maj 1839, 45 Aar gammel. Han ægtede den 20de Marts 1830 Sophie Frederikke Wolgast, 38 Aar, Kompagnikirurg Buchholtz's fraskilte Hustru, der var Jordemoder.

69) I Aarene 1831 og 32 udkom der en hel Del Bekendtgørelser, Forordninger og Plakater og blev truffet adskillige Foranstaltninger mod Kolera, der da herskede i adskillige Lande. I de følgende Aar synes der ikke at have været noget paa Færde.

70) *Peder Friestedt*, født 1778 i Starup Sogn, Ribe Amt, Herredsfoged og Skriver i Bjerger og Aasum Herreder fra 1816—1835, tillige Birkedommer og Skriver i Ulriksholm og Østergaard Birker fra 1817—1831, død i Odense den 2den Maj 1861, 83 Aar gammel.

71) Den 10de April 1837 flytter Familien fra Munkebo Mark til Kerteminde, hvor Hesseldahl ernærer sig som Klodsemager. I Kerteminde nedkom Edel Cathrine den 15de November 1838 med en Søn, der i Daaben fik Navnet Peder Wilhelm. (Om ham, der var gift med Sognepræst til Helligsø og Gettrup Jacob Nicolaj Gardes Datter, Augusta Octavia, se Danske patriciske Slægter I; S. 139).

72) Der findes i Odense Toldkammers Arkiv i Landsarkivet i Odense en Hoben Skrivelser angaaende L. B. Hesseldahl. Han synes af sine overordnede at være opfattet som noget vanskelig, ikke altfor tilbøjelig til at iagttage sin Tjeneste nøjagtigt og ordentligt; der tales om Insubordination. Den 31te Marts 1834 suspenderes han, og i August 1835 afskediges han uden videre.

Den 6te Juli 1839 konstitueres han (forhenværende Roerskarl ved Toldopsynsposten ved Munkebo i Odense Tolddistrikt) som Underbetjent ved Assens Toldsted.

73) Til Barløse kaldedes Peter Sørensen den 6te September 1833 og virkede her, indtil han ifølge befalet Ansøgning foranlediget ved Højesterets Kendelse i Naade og med Pension entledigedes den 28de Juli 1844.

Den almindelige Opfattelse i Nutiden af Peter Sørensen som Præst og Menneske er formet over Datidens Reaktion over for hans Væsens uomtvistelige Særpræg. Han var fremstormende, paagaende, havde Lyst og Kraft til at strides, nu med den ene, nu med den anden Part, manglede til Gengæld Evnen til at bøje af, var utaalsom, nøjeregnende i Sager, der gjaldt hans Pengepung.

Den, der har Lyst til at fordybe sig yderligere i Studiet af en interessant og ualmindelig Personlighed, som Peter Sørensen var det, kan med Fordel gennemgaa det til Landsarkivet i Odense afgivne Baag og Vends Herredsprovstis Arkiv, hvori findes vidtløftige Akter vedrørende hans Strid med Skolelærer Jochumsen, endvidere til Højesterets Domsakter i Rigsarkivet, der for saa vidt giver Manden Oprensning, som de omstøder Provsterettens og Landemodets Afgørelse, hvad angaar Sagen om de ejendommelige Stridigheder, Sørensen havde med Dele af sin Barløsemenighed. — Sørensens egne Indlæg i Sagen er rene Labyrinter af juridisk Fortolkningskunst og Spidsfindighed. Efter at være entlediget som Præst gik Peter Sørensen, Proprietærsønnen, op i sit Landbrug. Familien boede endnu nogle Aar i Barløse, og ved Folketællingen her i 1845 skriver Konen (jfr. Note 29) sig for Mariane Rosenberg, 68 Aar gammel, født i Thisted By og Amt. Ved Folketællingen 1850 dukker Ægteparret Sørensen op som Ejer af Gaarden „Røjlund“ i Gesten Sogn, Konen hedder atter Mariane Rosenberg og er født 1777 i Thisted. Ved hendes Død, den 13de April 1868, ses Familien at have en Ejendom Kolding Nørremark Nr. 413, som deres eneste Søn, *Peter Johan*, født i Branderup den 20de Maj 1815, er Bestyrer af.

Paa et endnu senere Tidspunkt flytter Fader og Søn til en Ejendom paa Horsted Mark i Højen Sogn ved Vejle; de har nu en Avlskarl og

en Husholderske til at styre for sig. Her uddør Familien, Faderen, den gamle Præst, i mange Aar den danske Gejstligheds Nestor, gaar bort, 96¹/₂ Aar gammel, den 28de Oktober 1876, Sønnen, Peter Johan, et halvt Aars Tid efter, den 1ste Maj 1877.

74) Død den 17de Maj 1840. Hun angives i Assens Kb. mærk-værdig nok — som født i Branderup i Sønderjylland (se Stamtavlen).

75, 76, 77 og 78) Se Stamtavlen.

Den ældre Slægt.

Anno 1718, den 26de Januar, staar *Niels Baun* Fadder i Vigsø Kirke, Anno 1723, den 10de Oktober, staar *Niels Baun i Hesseldal* Fadder, 1724, den 10de December, staar *Niels Hesseldahl* og 1734, den 7de April, *Christen Nielsen Hesseldahl* Fadder stadig i Vigsø Kirke.

Heraf tør sluttes, at den gamle Selvejerslægt paa *Hesseldal* har sit Udspring fra Nabogaarden *Baun*, at Niels fra Baun, idet han ved Køb af Hesseldal flytter Slægtens Stamsæde til denne Gaard, og han som Skik og Brug er forandrer sit Slægtnavn herefter, er den samme som Niels Hesseldahl, samt at Christen Nielsen Hesseldahl er denne Niels Hesseldahls Søn.

A: *Niels Christensen Baun paa Hesseldal* angives ved sin Begravelse i Vigsø den 26de November 1754 at være 97 Aar gammel; han er herefter født ca. 1657.

Hustruen, *Maren Bertelsdatter*, der var henved 12 Aar yngre end Manden, ses begravet i Vigsø den 12te August 1727, 58 Aar gammel. Ægteparret havde mindst 6 Børn, 3 Sønner og 3 Døtre, B 1 — B 6, af hvilke den ene Søn, B 3, Christen Nielsen Hesseldahl, forplanter Slægten:

B 1: *Bertel Nielsen*, født ca. 1696, boede i 1754 i Ribe.

B 2: *Kirsten Nielsdatter*, født ca. 1701, var i 1754 ugift.

B 3: *Christen Nielsen Hesseldahl*, født ca. 1702, sandsynligvis paa Baun i Vigsø, men Fødselsregister mangler, død paa Hesseldal, begravet i Vigsø den 13de April 1785, 82 Aar, 5 Maaneder gammel, Selvejergaardmand paa Hesseldal. I Skiftet ved Faderens Død 1754

ses blandt andet, at Christen Hesseldahl skal bekoste en Gravsten over den afdøde mod til Gengæld at faa i Arv „nogle faa Guld- og Sølvmonter af ringe Værdi“.

Gift i Tvorup, Hundborg Herred, den 26de September 1738 med *Ingeborg Andersdatter Færgegaard*, døbt i Tvorup Festo Epiphantias, den 6te Januar 1722, som Datter af Ejer af Færgegaard Anders Clemedsøn og Hustru Maren Olufsdatter, og død paa Hesseldal omkring den 19de December 1803, idet Skifte efter hende ses holdt „rette 30te Dagen 1804, 17de Januar“. Naar Ingeborg Andersdatter Færgegaards Navn ikke findes i Vigsø Kirkebogs Dødsliste, skyldes det antageligt det Forhold, at Sognets døde i Tidsrummet fra 1799 til 1807 ikke synes førte ved Dødsfaldenes Indtræden, men er blevne tilføjede senere, efter Hukommelsen, saa godt eller daarligt dette lod sig gøre. Det er rimeligt, at mange i denne Periode bortdøde Personer ikke er komne med, Ingeborg Andersdatter ikke, Sønnen Niels Hesseldahls Svigermoder, den under C 1 nævnte Johanne Pedersdatter, af samme Grund heller ikke. Ægteparret Christen Nielsen Hesseldahl og Ingeborg Andersdatter Færgegaard oprettede den 8de August 1775 en Disposition, der fik kongelig Konfirmation den 22de September s. A., og hvori nævnes Sønnen Niels Christensen „over 30 Aar“, „som den, vi udi vor Alderdom venter at have vores Ophold og Pleje hos“, og hvem de overdrager deres Gaard Hesseldal i Vigsø Sogn, Aalborg Stift. Iøvrigt var der i Ægteskabet mindst 6 Børn, 3 Sønner og 3 Døtre, C 1 — C 6, af hvilke den ældste Søn forplanter Slægten:

C 1: *Niels Christensen Hesseldahl*, født paa Hesseldal, døbt i Vigsø den 8de Juni 1745, død paa Hønning Mark, Arrild Sogn, Hviding Herred, den 8de Februar 1823 (jfr. Note 52), Selvejergaardmand paa Hesseldal, senere i Visby, Hassing Herred, ved sin Død Aftægtsmand.

Gift 1ste Gang i Øster Vandet, Hillerslev Herred, den 8de December 1775, ifølge kgl. Bevilling, med *Helene*, kaldet *Helle Andersdatter Knakkegaard*, født ca. 1753, men ikke i Øster Vandet, død paa Hesseldal, begravet i Vigsø, 32 Aar gammel, den 19de Januar 1785.

Gift 2den Gang med *Anne Larsdatter*, født ca. 1755, hvis Fader, Lars, sikkert er en *Bleeg**), og hvis Moder, Johanne Pedersdatter, 87 Aar gammel, endnu saa sent som 1801 lever som Indsidderske paa Hesseldal. Trods al anvendt Umage er det ikke lykkedes at finde hverken Daab, Vielse eller Død for Anne Larsdatter (jfr. dog Note 52).

I sit 1ste Ægteskab med Helle Andersdatter havde Niels Christensen Hesseldahl 4 Børn, 2 Sønner og 2 Døtre, *D 1 — D 4*, i sit 2det med Anne Larsdatter yderligere 4, 1 Søn og 3 Døtre, *D 5 — D 8*:

D 1: Ingeborg Hesseldahl, født paa Hesseldal, døbt i Vigsø den 24de Oktober 1777, begravet s. steds. 13 Uger gammel.

D 2: Christen Nielsen Hesseldahl, født paa Hesseldal, døbt i Vigsø den 17de Januar 1779, død i Nyhuse, Frederiksborg Slotssogn, den 22de April 1845, Hove-riopsynsmand ved Frederiksborg Stutteri, i sine unge Dage Kontorist hos Amtmand Ferslev i Thisted, i 1801 hjemme paa Hesseldal.

Gift med *Anne Regine*, født ca. 1791, i sit Ægteskab med hende 2 Sønner, *E 1 — E 2*:

E 1: Christian Ditlev Hesseldahl, født ca. 1819.

E 2: Carl Vilhelm Hesseldahl, født ca. 1822.

D 3: Ingeborg Hesseldahl, født paa Hesseldal, døbt i Vigsø

*) Den adelige Slægt *Blik (Bleg)* til Nystrup i Hundborg Herred antages uddød i det 17de Aarhundredes Slutning; men Slægtens Forhold er kun lidt oplyste. Det ligger nær at antage, at Kognater ogsaa har taget Slægtnavnet, og at Bleeg'erne er Efterkommere af disse. Daniel Jensen Bleg, født 1693, Student fra Thisted Skole 1711, døde 1741 som Degn i Haarslev og Tingjellinge paa Sjælland.

den 26de Oktober 1780, tjente i 1809 i Faartoft, Thisted Landsogn, og havde 15de Januar s. A. samt de to paafølgende Søndage faaet lyst til Ægteskab med Enkemand Anders Meklenborg af Thisted; men begge fortrød det, og begge afgav Erklæring herom til Thisted Kirkebog.

D 4: Anders Nielsen Hesseldahl, født paa Hesseldal, døbt i Vigsø den 2den Februar 1783, Skomagermester i Thisted, i 1801 i Aalborg som Læredreng hos Skomagermester Niels Samsøe; hans Død er ikke funden.

Gift med *Mariane Simonsdatter (Katkjer) Broegaard*, døbt i Thisted den 31te Maj 1776, Datter af Zidse Andersdatter Broegaard og udlagt Barnefader Simon Christensen Katkjer, begge af Thisted.

I Ægteskabet i alle Tilfælde 1 Søn, *E 1*:

E 1: Christian Hesseldahl, født i Thisted den 16de August 1811, døbt den 14de December s. A., ved hvilken Lejlighed Faderen anføres som Matros og Skomager; i 1834 er Christian Hesseldahl Skomagervend i Tjeneste hos Skomagermester Christen Søndergaard i Thisted og forøvrigt paa dette Tidspunkt den eneste af Navnet Hesseldahl der i Byen.

D 5: Johanne Hesseldahl, født paa Hesseldal, døbt i Vigsø den 11te November 1789, død antagelig i ung Alder.

D 6: Johanne Marie Hesseldahl, født paa Hesseldal, døbt i Vigsø den 13de Juni 1791.

Gift i Arrild, Hviding Herred, den 18de Oktober 1820 med *Peder Frederiksen*, født ca. 1793, Husmand paa Hønning Mark, Arrild Sogn, Søn af Pigen Karen Gydiel, der senere ægtede Vognmand og Avlsbruger Niels Dam i Skive, (jfr. Note 56).

D 7: En Datter, født paa Hesseldal, begravet i Vigsø, 14 Dage gammel, den 7de Juni 1792.

D 8: Lars Bleg Hesseldahl, født paa Hesseldal, døbt i Vigsø den 9de Juli 1794, død i Nykøbing paa Sjælland den 20de Januar 1862, Toldrorsbetjent, senere Høker og Havnefoged i Nykøbing Sj.

Gift 1ste Gang i Arrild, Hviding Herred, den 18de Oktober 1820 med *Edel Cathrine Møller*, født i Holstebro den 4de Juli 1800, død i Assens Købstad den 17de Maj 1840, Datter af Mariane Sørensdatter af Thisted og udlagt Barnefader Snedker Jens Peter Sørensen Møller i Holstebro (en Søn af Vægter i Holstebro Søren Henrichsen og Hustru Marie Cathrine Jensdatter, jfr. Note 24).

Gift 2den Gang i Stenstrup, Sunds Herred, Fyn, den 17de September 1841 med *Berthe Kristine Lundbek*, døbt i Tanderup, Baag Herred, Fyn, 3die Søndag efter Helligtrekonger, den 24de Januar 1802, død i Holstebro den 20de Januar 1882, Datter af Degn i Tanderup Jes Lundbek og Hustru Cathrine Jørgensdatter.

I sit Ægteskab med Edel Cathrine Møller havde L. B. Hesseldahl 4 Børn, 2 Sønner og 2 Døtre, *E 1* — *E 4*:

E 1: Mariane Hesseldahl, (Nykøbinglinien).

E 2: Nicoline Margrethe Hesseldahl, (Staarup'erne).

E 3: Peter Vilhelm Hesseldahl, (død som lille).

E 4: Peter Vilhelm Hesseldahl, (Københavnslinien).

I sit 2det Ægteskab med Stine Lundbek havde L. B. Hesseldahl ingen Børn.

C 2: Marte Marie Christensdatter Hesseldahl, født paa Hesseldal, døbt i Vigsø den 22de Marts 1750, død s.stds. den 26de November 1835, gift med *Peder Krog* i Vigsø.

C 3: Anne Cathrine Christensdatter Hesseldahl, født paa Hesseldal, døbt i Vigsø 2den Søndag efter Epiphantias, den 16de Januar 1752, død antagelig ung.

C 4: Maren Christine Christensdatter Hesseldahl, født paa Hesseldal, døbt i Vigsø 2den Juledag, den 26de December 1755.

C 5: Anders Christian Christensen Hesseldahl, født paa Hesseldal, døbt i Vigsø 4de Søndag efter Epiphantias, den 28de Januar 1759, død før 1804. En Søn,

D 1: Jens, over 20 Aar gl., opholder sig i 1804 i Hunstrup, en Datter,

D 2: Ingeborg, 23 Aar, opholder sig s. A. i Hjørdemaal.

C 6: Peder Christensen Hesseldahl, født paa Hesseldal, døbt i Vigsø 4de Søndag i Advent, den 20de December 1761, død før 1804. En Søn,

D 1: Christen, 15 Aar gl., bor i 1804 paa Baun i Vigsø.

B 4: Peder Nielsen, født ca. 1705.

B 5: Margrethe Nielsdatter Hesseldahl, døbt i Vigsø den 10de Juni 1710, begravet i Hjørdemaal den 14de December 1796.

Gift i Vigsø den 29de Oktober 1730 med *Erik Zacharias Caspersen Preetzmann*, døbt i Hjørdemaal den 14de Oktober 1705, begravet s.stds. den 22de April 1772, Ejer af Hovedgaarden Oddersbøl i Hjørdemaal, Søn af tidligere Ejer af Oddersbøl Casper Preetzmann og Hustru, Anne Lauritzdatter Koch.

Slægten Preetzmann synes at være kommen til Jylland med nævnte *Casper Preetzmann*, der ved sit Giftermaal den 29de Marts 1703 med Anne Lauritzdatter Koch (født ca. 1680, begravet i Hjørdemaal den 9de December 1737, Datter af Ejer af Vesløsgaard og Oddersbøl Lauritz Jensen Koch og Hustru Anne Sørens datter Guldager) kom i Besiddelse af Oddersbøl. Her sad Slægten gennem 4 Generationer. Efter at Casper Preetzmann var død forlængst, og Sønnen, ovennævnte *Erik Zacharias*, i 1770 levede paa sit sidste, bortfæstedes Store og Lille Oddersbøl paa henholdsvis 6 og 2 Td. Htk. til en Søn af sidstnævnte, *Casper Josva Preetzmann*, der efter sin Moders, Margrethe Hesseldahls Død i 1796 arvede begge Gaardene. 1804 tilskødedes begge Gaardene Casper Josvas Søn, *Erik Zacharias Preetzmann*, for 2000 Rd.

Erik Zacharias Preetzmann den ældre havde en Broder, *Johannes Preetzmann*, døbt i Hjørdemaal den 8de Juli 1714, begravet i Ydby den 17de Juni 1773, gift i Skjoldborg den 14de Oktober 1746 med *Anne Villadsdatter* (døbt i Skjoldborg den 29de April 1725, begravet i Ydby den 12te November 1772, Datter af

Villads Christensen i Skjoldborg og Hustru Kirsten Povlsdatter); han var Degn i Boddum og Ydby fra senest 1748 til sin Død, med Bopæl i sidstnævnte By, og fra ham nedstammer i lige Linie den i Tiden levende som dygtige Landmænd kendte jyske Proprietærslægt Preetzmann.

B 6: Karen Nielsdatter, født ca. 1714, ses i 1754 gift med *Lars Toft*, vistnok i Vigsø; 1744, den 5te Juli, har hun i Ægteskab med *Jørgen Edvartsen* i Vigsø et Barn til Daaben, følgelig er det som Enke, at hun senere har ægtet Lars Toft.

Supplement

til

Thyboen

Lars Bleeg Hesseldahl

hans Liv og hans Slægt

Ved

Niels Hedin

Særtryk af „Historisk Aarvog for Thisted Amt“,
Aarg 1922 og 1923)

Thisted og Aalborg
1922—1823

Den yngre Slægt.

(Fortsat fra Side 46).

(1: Nykøbinglinien).

E 1: Mariane, kaldet Marie Hesseldahl, født i Linnet Kro, Arrild Sogn, Hviding Herred, den 23de Juli 1821, død i Hevringholm Strands Toldsted, Vivild Sogn, Sønderhald Herred, den 11te September 1891.

Mariane Hesseldahl

Gift 1ste Gang i Nykøbing Sj. den 27de December 1844 med *Jens Hendrich Madsen*, født i Nykøbing Sj. den 17de Juni 1807, død s. stds. den 15de Oktober 1858, Bagermester i Nykøbing Sj., Søn af Borger-Captajn dér af Staden *Jens Matzen* og Hustru *Maren Nielsdatter*.

Gift 2den Gang i Nykøbing Sj. den 17de Januar 1862 med *Peder Jensen*, født i Rørvig den 4de Marts 1831, død i Mogenstrup, Nørager Sogn, Sønderhald

Herred, den 2den September 1908, begravet i Vivild, Sømand, senere Strandkontrollør i Alsodde og i Hevringholm, Søn af Skipper i Rørvig Jens Nielsen og 2den Hustru Ellen Kirstine Pedersdatter.

(Skipper i Rørvig *Jens Nielsen*, født i Rørvig den 1ste Marts 1783, død s. stds. den 18de Oktober 1856, gift som Enke-mand, s. stds., den 18de Marts 1829 med *Ellen Kirstine Pedersdatter*, født i Nykøbing Sj. den 22de August 1804, død i Rørvig den 22de December 1881 [Datter af Peder Nielsen i Nykøbing Sj. og Hustru Gjertrud Sophie Nielsdatter], var Søn af Gaardmand i Rørvig *Niels Larsen* [druket i Efteraaret 1793] og Hustru *Karen Larsdatter* [død 1823 og da gift med Gaardmand i Rørvig, gamle Jens Hansen]).

I sit 1ste Ægteskab med Bagermester Jens H. Madsen havde Mariane Hesseldahl 3 Børn, 2 Sønner og 1 Datter, *F 1* -- *F 3*, i sit 2det med Sømand Peder Jensen 2 Børn, 1 Søn og 1 Datter, *F 4* -- *F 5*:

F 1: Jens Lauritz Madsen, født i Nykøbing Sj. den 4de December 1845, Købmand i Roskilde, nu bosiddende i København.

Gift i Køge den 16de November 1876 med *Anna Cathinka Jørgensen*, født i Køge den 7de Oktober 1853, død i Roskilde den 22de August 1910, Datter af Lervarefabrikant i Køge Lars Hansen Jørgensen og Hustru Sophie Pedersen Willerslev.

I Ægteskabet 4 Børn, 2 Sønner og 2 Døtre, *G 1* -- *G 4*:

G 1: Lars Viggo Hesseldahl Madsen, født i Roskilde den 23de Februar 1879, cand. mag., Lektor ved Katedral-skolen i Odense.

Gift i Københavns Kristkirke den 8de November 1919 med *Margrethe Wellejus*, født i Slagelse den 17de September 1895, Datter af fhv. Vinhandler i Slagelse, Charles Wellejus og Hustru Sophie Henriette Lorentzen.

I Ægteskabet 2 Døtre.

G 2: Ellen Sophie Elisabeth Madsen, født i Roskilde den 5te Juni 1883, Korrespondent i København F.

Ugift.

G 3: Jenny Henriette Madsen, født i Roskilde den 7de September 1884, Overassistent i Magistratens Skatte-departement i København.

Ugift.

G 4: Svend Villerslev Madsen, født i Roskilde den 3die Maj 1886, Repræsentant i København.

Gift i Frederiksberg Kirke den 10de November 1917 med *Mary Bodil Jensen*, født i Frederiksberg den 16de December 1886, Datter af Direktør i Frederiksberg Hans Henrik Herman Jensen og Hustru Mary Madsen.

Ingen Børn.

F 2: Lauritz Edvard Madsen, født i Nykøbing Sj. den 27de August 1847, pensioneret Toldassistent i Ribe.

Gift i Holstebro den 21de November 1884 med *Laura Nielsine Louise Ottow*, født i Holstebro den 18de April 1862, død i Ribe den 6te Oktober 1916, Datter af Bødkermeister i Holstebro Ludvig Albert Ottow og Hustru Gedske Katrine Karmark.

I Ægteskabet 5 Børn, 1 Søn og 4 Døtre, *G 1—G 5:*

G 1: Karen Margrethe Katrine Madsen, født i Viborg den 8de September 1885.

Gift i Ribe den 16de Oktober 1909 med *Peter Oulund*, født i Ribe den 8de December 1875, Grosserer i Ribe, Søn af Smedemester i Ribe Hans Peter Oulund og Hustru Ane Iosias Schack.

I Ægteskabet 1 Datter.

G 2: Kaj Volmer Louis Edvard Madsen, født i Viborg den 15de Maj 1887, Lærer i Borg pr. Bredebro.

Gift i Hammel, Gjern Herred, den 27de Marts 1916 med *Anna Kerstine Davidsen*, født i Hammel den 16de Marts 1892, Datter af Smedemester i Hammel Peder Davidsen og Hustru Maren Carlsen.

I Ægteskabet 2 Børn, 1 Søn og 1 Datter.

G 3: Dagmar Marie Louise Madsen, født i Vester Vedsted, Ribe Herred, den 16de Marts 1888, død s. steds. den 11te November 1899.

G 4: Marie Madsen, født i Vester Vedsted, Ribe Herred, den 5te August 1891, Lærerinde i Ribe.

Ugift.

G 5: Edle Magda Mathilde Madsen, født i Vester Vedsted, Ribe Herred, den 13de August 1898, Husbestyrerinde hos Faderen i Ribe.

Ugift.

F 3: Edle Mary Henriette Madsen, født i Nykøbing Sj. den 5te Juli 1851, pensioneret Lærerinde i Gilleleje, den i Slægten, der har opbevaret saavel Originalbilledet af L. B. Hesseldahl som dennes gamle Originalmanuskript, og som beredvilligt har stillet begge Dele til Disposition for Thisted Amts historiske Aarvog og sin Viden om Slægten for denne Stamtavles Udgiver.

Ugift.

F 4: Jens Peter Vilhelm Jensen, født i Nykøbing Sj. den 21de Maj 1863, Politiasistent ved Odense Herreds Politi, Bolbro ved Odense, Dbmd.

Gift i Vejlbj, Vends Herred, den 14de August 1891 med *Dagmar Laurine Frederikke Larsen*, født i Fredericia den 3die Januar 1872, Datter af Fyrbøder ved Statsbanernes Lillebæltsfærge i Strib Jens Larsen og Hustru Caroline Hansen.

I Ægteskabet 5 Børn, 1 Søn og 4 Døtre, *G 1—G 5*:

G 1: Jenny Marie Caroline Jensen, født i Bolbro, Odense Sct. Knuds Sogn, den 23de Oktober 1892.

Gift i Odense Ansgars Kirke den 15de Juni 1920 med *Ejnar Georg Olesen*, født i Assens Købstad den 16de Januar 1895, Urmager og Guldsmed i Haarby pr. Haarby, Søn af Vandmester ved Assens Vandværk Niels Martin Olesen og Hustru Laurine Cathrine Jensen.

I Ægteskabet 1 Søn.

G 2: Ellen Augusta Jensen, født i Bolbro, Odense Sct. Knuds Sogn, den 14de Januar 1894.

Gift i Odense Ansgars Kirke den 9de December 1921 med *Christen Petersen*, født i Hals, Kjær Herred, den 28de December 1893, Karetmager i Næsby pr.

Næsby, Søn af Murer i Hals Anton Petersen og Hustru Ane Margrethe Christensen.

Ingen Børn.

G 3: Jens Peter Aage Jensen, født i Bolbro, Odense Sct. Knuds Sogn, den 30te Juni 1896, Snedker i Odense.

Gift i Odense Ansgars Kirke den 20de Maj 1917 med *Marie Elisabeth Skov Hansen*, født i Nyborg den 21de Oktober 1897, Datter af Lokomotivfører i Bolbro Rasmus Skov Hansen og Hustru Johanne Larsen.

I Ægteskabet 2 Døtre.

G 4: Inger Henriette Vilhelmine Jensen, født i Bolbro, Odense Ansgars Sogn, den 14de Juni 1901, Ekspeditrice.

Ugift.

G 5: Gerda Camilla Jensen, født i Bolbro, Odense Ansgars Sogn, den 21de December 1903, Ekspeditrice.

Ugift.

F 5: Emilie Bertha Kristine Jensen, født i Nykøbing Sj. den 21de Maj 1863.

Gift i Vivild, Sønderhald Herred, den 4de Januar 1893 med *Jan Henrik Jansen*, født i Dragør, Store Magleby Sogn, den 24de Oktober 1859, Toldassistent i Esbjerg, Søn af Skibsfører i Dragør Henrik Carl Jans og Hustru Neel Jan Mørck.

I Ægteskabet 3 Børn, 1 Søn og 2 Døtre, *G 1 - - G 3:*

G 1: Karla Marie Jansen, født i Dragør, St. Magleby Sogn, den 1ste December 1895, engelsk Nurse, Manchester, for Tiden hjemme.

Ugift.

G 2: Johannes Peter Hesseldahl Jansen, født i Dragør, St. Magleby Sogn, den 10de November 1897, Repræsentant i København.

Ugift.

G 3: Ellen Margrethe Jansen, født i Dragør, St. Magleby Sogn, den 28de December 1899, Damefrisørinde i Esbjerg.

Ugift.

(2: Staarup'erne).

E 2: Nicoline Margrethe Hesseldahl, født i Skive den 21de Januar 1825, død i Nykøbing Østervang, Nykøbing Sj., den 24de Marts 1897, begravet i Højby, Ods Herred.

Nicoline Margrethe Hesseldahl

Gift i Højby, Ods Herred, den 15de August 1845 med *Hans Larsen*, født i Svinninge, Asmindrup Sogn, Ods Herred, den 3die Maj 1800, død i Staarup, Højby Sogn — paa Vejen fra Kirken — den 3die November 1878, Lærer i Staarup, Kirkesanger i Højby, Søn af Husfæster under Det kongelige Odsherredske Gods i Svinninge Lars Hansen og Hustru Gjertrud Sørensdatter (viede i Asmindrup den 22de April 1798, hun begravet s. stds. den 14de Januar 1810).

(Før sit Ægteskab med Line Hesseldahl havde Hans Larsen den 21de Maj 1829 i Nykøbing Sj. ægtet *Agneth Oline Gjørup*, født i Viborg Sønder sogn den 23de August 1807, død i Staarup den 21de Januar 1843, Datter af Købmand i Viborg Jørgen Gjørup og Hustru Ide Lucie Neger).

I sit Ægteskab med Line Hesseldahl havde Hans Larsen 10 Børn, 6 Sønner og 4 Døtre, *F 1 — F 10*:

F 1: Ole William Gjørup Larsen, født i Staarup, Højby

Sogn, den 12te April 1846, død i København den 25de Marts 1914, Malermester i København.

Gift i Københavns Sct. Johannes Kirke den 29de Maj 1881 med *Marie Florentine Kirstine Olsen*, født i Frederiksværk, Vinderød Sogn, den 20de April 1856, død i København den 27de Maj 1919, Datter af Smedemester i Frederiksværk August Ferdinand Olsen og Hustru Dorthea Ottomine Poulina Zimmermann.

I Ægteskabet 3 Sønner, *G 1* — *G 3*:

G 1: Ferdinand William Larsen, født i København den 10de Juni 1881, død s. stds. den 27de Februar 1882.

G 2: Hans Richard Gjørup-Larsen, født i København den 11te December 1882, Maler i København.

Gift i Sct. Markus Kirke, Frederiksberg, den 2den Maj 1915 med *Annine Jensine Oline Johanne Nielsen*, født i Vinderup, Sal Sogn, Ginding Herred, den 17de Februar 1886, Datter af Karen Marie Nielsen og Gaardejer i Mejrup, Hjerm Herred, Svend Petersen.

I Ægteskabet 1 Datter.

G 3: August Vilhelm Gjørup-Larsen, født i København den 7de December 1893, Snedker i København.

Gift i Københavns Helligkors Kirke den 27de Oktober 1918 med *Minna Marie Holtine Johansen*, født i Hellerup den 20de December 1894, Datter af Portør ved De danske Statsbaner i København Johan Christian Johansen og Hustru Josephine Karoline Danielsen.

I Ægteskabet 4 Døtre.

F 2: Gjertrud Agnetine Olavia Larsen, født i Staarup den 31te December 1847, død i Frederiksværk, Vinderød Sogn, den 23de December 1892.

Gift i Thorup, Strø Herred, den 3die August 1877 med *Anthon Lauritz Hessner*, født i Carlsgave, Kregome Sogn, Strø Herred, den 6te August 1852, død i Frederiksværk den 16de December 1895, Bagermester i Hundested, senere i Frederiksværk, Søn af Skrædder i Carlsgave Johan Poul Hessner og Hustru Johanne Juliane Ernestine Frederikke Winkler.

I Ægteskabet 4 Børn, 3 Sønner og 1 Datter,
G 1 — G 4:

G 1: *Oline Kathinka Vilhelmine Hessner*, født i Hundested, Thorup Sogn, Strø Herred, den 2den Januar 1878.

Gift i Helsingør Scta. Marie Kirke den 8de September 1900 med *Carl Frederik Petersen*, født i Helsingør Sct. Olai Sogn den 3die Juli 1876, Skibsbygmester, Vejgaard ved Aalborg, Søn af Skolepedel i Helsingør Frederik Petersen og Hustru Sidse Marie Andersen.

I Ægteskabet 3 Børn, 2 Sønner og 1 Datter.

G 2: *Hans Frederik Christian Hessner*, født i Frederiksværk, Vinderød Sogn, den 28de Februar 1879, Nitter, Aalsgaard ved Helsingør.

Gift i Københavns Magistrat den 21de August 1908 med *Emma Kristine Johanne Johansen*, født i Harløse, Tjæreby Sogn, Strø Herred, den 17de Oktober 1884, Datter af Arbejdsmand i Endrup ved Fredensborg Lars Johansen og Hustru Kirstine Nielson.

I Ægteskabet 6 Børn, 4 Sønner og 2 Døtre.

G 3: *Johan Thomas Hessner*, født i Frederiksværk den 5te Februar 1883, død s. stds. den 23de November 1884.

G 4: *Johan Thomas Theodor Hessner*, født i Frederiksværk den 11te September 1887, død s. stds. den 7de Januar 1888.

F 3: *Harald Larsen*, født i Staarup den 13de April 1850, Indsidder i Hundested.

F 4: *Agnethe Oline Larsen*, født i Staarup den 1ste Juni 1852, Enkefrue i Faaborg.

Gift i Diernisse, Salling Herred, den 5te November 1878 med *Thomas Fearnley Schoppe* døbt *Steen*, født i Virring, Sønderhald Herred, den 4de Juni 1823, død i Faaborg den 16de December 1903, exam. juris., 1ste Herredsfuldmægtig i Salling Herred, senere Kæmner i Faaborg, Søn af cand. theol. Thomas Fearnley Steen og Anne Margrethe Thomsen i Virring.

(Cand. theol. *Thomas Fearnley Steen*, døbt paa Frederikshald den 3die November 1797, død som Informator paa Gjors-

lev, Holtug Sogn, den 26de November 1822, var Søn af Købmand paa Frederikshald, senere Ejer af Postgaarden i Sønder Tranders ved Aalborg, Laurids Steen og 1ste Hustru Karen Fearnley og saaledes Fætter til Maleren Thomas Fearnley. *Karen Fearnley* var Datter af den ældste Thomas Fearnley i Norge — Købmanden paa Frederikshald — og Hustru *Ingeborg Hedevig Herfordt*, denne Datter af Sognepræsten i Arearnark Frederik Herfordt og Hustru *Karen Kjeldsdatter*, denne Datter af Proprietær paa Søndre Sørum *Kjeld Colbjörnssön*, der var Broder til Hans og Peder Colbjörnssön, Halvbroder til Anna Colbjörnsdatter og Søn af Sognepræst til Sørum *Colbjörn Torstenssön Arneberg* og 2den Hustru Cathrine Kjeldsdatter Stub, [se Wilh. Lassen: Norske Stam-tavler I, S. 168].

Anne Margrethe Thomsen, født i Aarhus den 20de Februar 1799, død i Neumünster den 8de Juni 1856, Datter af Raadstuebetjent i Aarhus Nicolaj Thomsen og Hustru Kirsten Jensdatter Estrup, blev, som Enke ifølge kgl. Bevilling af 1ste Oktober 1823, den 31te Marts 1824 i Aarhus gift med Stiftsprovst *Studsgaard* og efter dennes Død, den 6te Juli 1829, gift 2den Gang, den 18de November 1831, ligeledes i Aarhus, med Ritmester, senere Toldforvalter i Neumünster, *Carl Frederik von Schoppe*. v. Schoppe adopterede sin Hustrus to Børn, Thomas Fearnley Steen og Johanne Studsgaard, som herefter føre Navnet Schoppe).

(Før sit Ægteskab med Oline Larsen havde Thomas F. Schoppe den 20de Maj 1853 i Faaborg ægtet *Johanne Catharine Wiborg*, født i Rønne, Bornholm, den 8de November 1810, fremstillet i Rønne Kirke den 26de Januar 1811, død i Faaborg den 9de Maj 1876, Datter af Byfoged i Rønne, senere i Faaborg, Herredsfoged i Salling Herred, Justitsraad Jacob Wiborg og Hustru Anne Catharine Guldborg).

I sit Ægteskab med Oline Larsen havde Thomas F. Schoppe 2 Sønner, *G 1* — *G 2*:

G 1: Johannes Vilhelm Carl Schoppe, født i Faaborg den 15de September 1879, Løjtnant, Godsekspeditor ved Statsbanerne i Holstebro.

Gift i Guldager, Skads Herred, den 16de Oktober 1906 med *Laurine Christiane Andrea Sørensen*, født i Aarhus den 7de Maj 1878, Datter af forhenværende Stationsforstander ved Guldager Station Søren Sørensen og Hustru Else Marie Johansen.

I Ægteskabet 2 Børn, 1 Søn og 1 Datter.

G 2: Carl Frederik Schoppe, født i Faaborg den 31te Juli 1886, Repræsentant, Fruens Bøge ved Odense.

Gift i Odense Sct. Knuds Kirke den 27de April 1913 med *Inger Ellen Feldmann*, født i København den 8de Marts 1893, Datter af Olga Feldmann, Plejedatter af Teglværksformand i København Ole Sørensen og Hustru Hansine Dorthea Hansen.

I Ægteskabet 3 Børn, 2 Sønner og 1 Datter.

F 5: Cathinka Wilhelmine Marie Larsen, født i Staarup, Højby Sogn, den 17de Maj 1854, død s. stds. den 4de Maj 1873.

Ugift.

F 6: Emil Richardt Larsen, født i Staarup den 24de April 1856, død s. stds. den 10de Maj s. A.

F 7: Emil Richardt Larsen, født i Staarup den 10de Maj 1857, død s. stds. den 15de December s. A.

F 8: Laura Richardine Larsen, født i Staarup den 3die Januar 1858, død i Nykøbing Sj. den 26de Juli 1907, begravet i Højby.

Ugift.

F 9: Peter Vilhelm Richardt Larsen, født i Staarup den 25de December 1862, død s. stds. den 16de Februar 1863.

F 10: Peter Vilhelm Richardt Larsen, født i Staarup den 5te September 1865, død i Hundested den 28de April 1922, Gartner i Hundested, Thorup Sogn.

Gift i Egebjerg, Ods Herred, den 2den August 1889 med *Elise Henriette Christiansen*, født i Gjelstrup, Egebjerg Sogn, den 18de Januar 1867, Datter af Kunstdrejer i Gjelstrup Niels Christian Christiansen og Hustru Ane Kristine Pedersdatter.

I Ægteskabet 6 Børn, 3 Sønner og 3 Døtre,

G 1 — G 6:

G 1: Karoline Marie Cathinka Larsen, født i Hølkerup, Egebjerg Sogn, den 7de Oktober 1889, død i Nykøbing Sj. den 1ste Juli 1893.

G 2: Vilhelmine Marie Larsen, født i Højby, Ods Herred, den 1ste September 1891, død i Nykøbing Sj. den 8de April 1894.

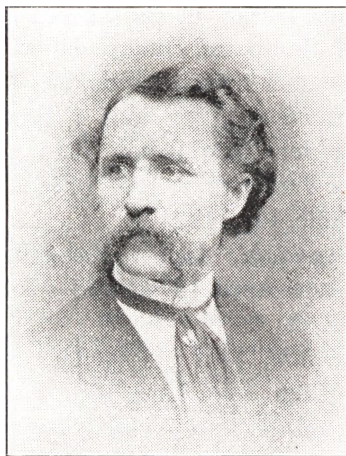
- G 3: Marinus Hesseldahl Larsen*, født i Nykøbing Sj. den 25de Februar 1894, Forvalter i Lyngby.
Ugift.
- G 4: Georg Vilhelm Larsen*, født i Nykøbing Sj. den 18de April 1896, exam. Skipper i Hundested.
Ugift.
- G 5: Kaj Christian Brøchner Larsen*, født i Nykøbing Sj. den 24de Maj 1897, bor i Hundested.
Ugift.
- G 6: Laura Margrethe Kirstine Larsen*, født i Nykøbing Sj. den 3die Juni 1903, Husassistent i Frederiksberg.
Ugift.

(3).

- E 3: Peter Wilhelm Hesseldahl*, født i Munkebo, Bjerger Herred, den 31te Maj 1833, død s. steds. den 12te Maj 1836.

(4: Københavnslinien).

- E 4: Peter Vilhelm Hesseldahl*, født i Kerteminde den 15de November 1838, død i Højby, Ods Herred, den 4de September 1890, Toldkasserer i København, Løjtnant.

Toldkasserer P. V. Hesseldahl

Gift i Aalborg Budolfi Kirke den 6te Oktober 1875 med *Augusta Octavia Garde*, født i Helligsø, Refs Herred, den 17de Oktober 1846, død i Holstebro den 5te December 1881, Datter af Sognepræst til Helligsø og Gettrup Jacob Nicolaj Garde*) og Hustru Betty Juliane Georgine Müller.

I Ægteskabet 5 Børn, 1 Søn og 4 Døtre, *F 1 — F 5*:

F 1: Astrid Hesseldahl, født i Københavns Sct. Johannes Sogn den 9de August 1876.

Gift i Københavns Helligaands Sogn den 24de December 1913 med *Hans Jensen*, født i Indslev, Vends Herred, den 25de December 1860, Kommune-lærer i København, Søn af Boelsmand i Indslev Jens Jensen og Hustru Rasmine Hansdatter.

I Ægteskabet 1 Datter, *G 1*:

G 1: Betty Hesseldahl-Jensen, født i Københavns Helligaands Sogn den 25de Maj 1915.

F 2: Jacob Nikolaj Garde Hesseldahl, født i Københavns Sct. Johannes Sogn den 1ste December 1877, cand. pharm. i København.

Gift i Frederiksberg Kirke den 7de Maj 1914 med *Marianne Elise Johanne Aarestrup Smith*, født paa Lauralyst, Tvis Sogn, Hammerum Herred, den 4de December 1886, Datter af Proprietær, Ejer af Lauralyst, Søren Peter Smith og Hustru Thora Benedicte Lund.

I Ægteskabet 2 Børn, 1 Søn og 1 Datter, *G 1 — G 2*:

G 1: Bodil Thora Hesseldahl, født i Frederiksberg Godthaabs Sogn den 28de Januar 1915.

G 2: Niels Garde Hesseldahl, født i Frederiksberg Solbjerg Sogn den 30te Juni 1921.

F 3: Rigmor Hesseldahl, født i Københavns Sct. Jacobs Sogn den 1ste April 1879, død i Holstebro den 4de September s. A.

F 4: Karen Hesseldahl, født i Holstebro den 2den Juli 1880, død s. stds. den 3die April 1881.

F 5: Thora Hesseldahl, født i Holstebro den 10de August

*) Om Slægten Garde se: Danske patriciske Slægter I, S. 139.

1881, død i Københavns Nazareths Sogn den 2den Maj 1915, Assistent ved Københavns Magistrats 4de Afdeling.

Ugift.

Tillæg.

Jævnside med, hvad i Noterne 29, 30, 38, 64 og 73 er refereret om Ægteparret Præsten Peter Sørensen og Mariane Sørensdatte (Rosenberg), skal her kortelig gøres Rede for det, vi véd om sidstnævntes Fødsel, specielt om Attesten fra den Hvidbjerg Præst, Foranledningen til dens Udstedelse, Parrets Vielse samt afsluttes med Offentliggørelse af nogle spredte Træk, tildels af privat familiær Natur, saaledes som disse Træk, betegnende for Ægteparret, er bevarede i Efterslægten.

Efter at Peter Sørensen havde tiltraadt Embedet i Branderup og virket her et halvt Aars Tid, indsendte han Meddelelse til Den alm. Enkekasse, at han agtede at gifte sig og agtede at gøre sit som kgl. Embedsmand lovbefalede Indskud; men, at han ikke kunde opgive »sin huuslige Forfatning« straks, da hans Kiærestes Forældre døde, medens hun var ganske spæd, og hun, da hun blev opdraget blandt fremmede, ikke vidste, hvor hun var døbt. Denne Meddelelse er dateret den 27de December 1814 (ligesom den følgende Kvittering og Hvidbjerg-Præstens Attest funden i Enkekassens Arkiv i Rigsarkivet), Dagen derpaa, den 28de December, ses det trolovede Par, ifølge Branderup Kirkebog, at være viede i Hjemmet i Branderup.

Den 10de Juli 1815 foreligger i Enkekassens Regnskaber Kvittering for af Pastor Sørensen indbetalte 200 Rd.; men først saa sent som under 8de Juli 1823 — 8 Aar efter — ser Præsten sig i Stand til at præstere sin Hustrus Fødselsattest saalydende:

»Da Hvidbjerg Sogns ældste Ministerialbog findes beskadiget af Alderdom, og det deri ej er at finde, hvad Tid Mad. Sørensen i Guldager Præstegaard er født: Men adskillige endnu levende gamle Mænd vil erindre sig hendes Fødsel for omtrent nogle og fyrretyve Aar siden, og hendes ældste Broder udtrykkelig erindrer, at samme Tid og Aar, som hun fødtes, en ung Mand i Helligkilde By her i Hvidbjerg Sogn, faldt ned af et Kornlæs og brak sin Hals, og denne Mands, Peter Andersen Nørregaards Død og Begravelse findes anført i Ministerialbogen Anno 1775, den 30te August — Troer jeg ej at burde tage i Betænkning paa disse Grunde at attestere: At Maren Sørensdatte Rosenberg, nu gift med Pastor Sørensen i Guldager, jo er født Anno 1775 i Efterhøstens Tid, altsaa nu 47³/₄ Aar — skriver syv og Fyrretyve og

tre Fjerdingaar gammel, hvilket herved — som, saavidt det har kunnet være at opdage — paa det nøjeste overensstemmende med Sandhed — attesteres under Embeds Ed.«

Winther, Sognepræst til Hvidbjerg,
Refs Herred.

Den 7de Juni 1823.

Hermed maa vi i Nutiden lade os nøje; men det Forhold, at Hvidbjerg Sogns Hovedministerialbog i Landsarkivet i Viborg aldeles ikke gør Indtryk af at være medtaget af Alderdom endnu 100 Aar senere, end da Pastor Winther bladede i den, gør jo ikke denne Attest yderligere troværdig. Rent daarligt stiller det sig med Theorien om Marianes Fødsel, naar Hensyn tages til, at hendes Navn slet ikke findes i Daabsregisteret i nævnte Ministerialbog, og dette dog ellers ikke viser Lakuner af nogen Art, at Skifteprotokollen for Refs Herred, for Hindsels og for Hvidbjerggaard intet indeholder om Skifte efter et afdødt Ægtepar — Søren og Hustru — Marianes Forældre i Tiden omkring 1775 og derved, at Fødselsattesten befindes ledsaget af et fortroligt Brev (ogsaa i Enkekassens Arkiv), i hvilket Winther betror sin Embedsbroder i Guldager, at han har forhørt sig (yderligere?) hos Mænd i Hvidbjerg Sogn, uden at faa Underretning, da de to eneste, der kunde give nogen, nu gaar i Barndom af Alder«.

Her er altsaa i disse sammentræffende Omstændigheder med skyldigst Hensyn til, at Mariane vel kan være *født* i Hvidbjerg, men *døbt* andetsteds, intet som helst Bevis ført, men -- om man vil -- højt skabt Grundlag for Formodning om, at hun er Datter af et »farende Folk, og saaledes Støtte for Efterslægtens mest tillokkende Tradition, at den gennem hende har sydlandsk Blod i sine Aarer (Sigøjnere«, »Hugenotter).

Mariane Hesseldahl (Stamtavlens E 1), der som Barn og ung Pige ofte opholdt sig hos Præstefolkene i Barløse, fortæller: Min Bedstefader, Præsten Peter Sørensen var en striks og nøjeseende Mand. Avlskarlen skulde skære alt Brødet. Folkene maatte spise, saa meget de vilde; men der maatte ikke skæres en Bid mere, end der blev fortæret, ellers laa der et Hus. Skulde Præsten fæste en ny Karl, blev der sat en Tallerken Mad ind i Studereværelset til ham, og dér lagde saa Præsten Mærke til, hvor hurtigt Karlen satte Maaltidet til Livs; gik det raskt fra Haanden, blev Karlen fæstet, gik det langsomt, fik han Løbepas. I Køkkenet var det Mariane, der domerede, og hun gav ikke Manden noget efter i Retning af Skraphed; her maatte der ikke laves noget videre, end der blev spist af Middagsmad, blev der væsenligt til overs, kunde Pigerne vente sig en paa Øret. Engang havde Kokkepigen lavet for megen Risengrød og havde i sin Vaande plumpet det ned i Svinetønden; men ogsaa her havde Bedstemor Ærinde, hun opdagede Grøden, smøgede Ærmerne op til Skulderen, fik fat i en Klump og sendte den i Hovedet paa den formastelige, saa det drev ned ad Halsen paa hende. Pigerne maatte aldrig

tage nede paa Dørene, naar de gik igennem, men altid tage i Haandtagene, og aldrig maatte de træde paa Dørtrinnet for ikke at grise det til; man lærte megen Orden i Barløse Præstegaard.

Rettelser og Tilføjelser.

- S. 6, Lin. 16 f. o.: Jeg, læs: leg
 S. 18, Lin. 12 f. o.: over 50, læs: henved 100
 S. 18, Lin. 13 f. o.: een Gang, læs: to Gange
 S. 19, Lin. 26 f. o.: a , læs: af
 S. 24, Lin. 11 f. o.: Gengestände, læs: Gegenstände
 S. 24, Lin. 28 f. o.: urterbok, læs: Uurterbok
 S. 35, Lin. 14 f. o.: Nysgerrighed, læs: Nysgierrighed

S. 44, Lin. 13 f. o., tilføj: Efter at Manuskriptet er gaaet i Trykken findes oplyst fra Hunstrup Kirkebog (Hillerslev Herred), at Sognepræsten dér, Hr. Stampe, den 10de Oktober 1785 i Vigso Kirke uden forudgaaende Trolovelse ifølge kgl. Bev. af 24de September s. A. har viet Enkemand Sr. Niels Christensen Hæsseldahl og Jomfru *Anne Margrthe Bleg*, Husjomfru paa Kjølbysgaard i Hunstrup Sogn.

Herefter er det godtgjort, at Bruden er Datter af *Lars Bleg*, men, idet den kgl. Bev. — som saa ofte ikke er indført i Kancelliets Kopibog (i Rigsarkivet), kan paa foreliggende Grundlag intet yderligere oplyses om hendes Herkomst.

S. 44, Fodnoten, tilføj: Om den adelige Slægt Blik (Bleg) til Nystrup se Trap, Danmark, 3die Udg., IV, S. 258. Om Slægtens fuldstændige Stamtavle med Afbildning af dens Vaaben (en halv sort Enhjørning i Sølvfelt) se Danmarks Adels Aarbog 1888.

Blandt de mange, der under Udarbejdelsen af Noter og Stamtavler til nærværende Arbejde har assisteret mig med Raad og Oplysninger, beder jeg Arkivarerne *Nygård* i København, *Seesten* i Odense, Postmester *Klitgaard* i Brønderslev, min Slægtning Frk. *Edle Madsen* i Gilleleje, min Kollega *N. B. Ludwigsen* i Viborg, endvidere Grosserer *Knuud Møller* i København, der har taget de Sørensenes Sager i Rigsarkivet paa sin Kappe, modtage min erkendtlige Tak.

Udgiveren.

•

AALBORG STIFTSBOGTRYKKERI

Niels Hedin :

Over Stenter og Strande, 1912.

Bag Heder og Høje, 1915.

Randersbogen, 1915.

Slægten Berg, 1918.

Af »Den yngre Slægt« kan, saa længe Oplag haves,
erholdes Eksemplarer hos Udgiveren à 2 Kr. + Porto.
Adresse: Aalborg.